

HUDOBNÝ ŽIVOT 75

23. VI. 1975
Ročník VII.
2,— Kčs

13

Oznámenie výsledkov tohtoročnej súťaže, vyvolalo oživenie v sále. Zdvojenie striebornej a bronzovej Lýry len zvýšilo zvyčajnú hladinu kuloárových diskusií. Viac odmenených skladieb znásobilo možnosti, meditácie nad tým, ktorá z ďalších kompozícií by si zaslúžila trofej — a naopak, ktorá z odmenených by rozhodne nemala figurovať v danom kontexte. Nepodľahnime tejto fanúškovskej atmosfére. Pre kristalizáciu vývojových tendencií, ktorou v posledných rokoch prechádza naša populárna hudba, nie je prvoradé, či porota správne vystihla kvalitu jednotlivých kompozícií (v tomto ohľade nikdy nemôžeme očakávať zhodu názorov), ale primárnu dôležitosť pripíšme tomu, či výsledky naznačujú úprimnú snahu po objektivite — a najmä — aký trend podporujú.

IGOR WASSERBERGER:

X. medzinárodný festival populárnej piesne

bratislavská lýra

Napriek sympatickému perspektívnemu určeniu smerom ďalšieho vývoja, nemôžeme nevidieť problémy, ktoré 10 rokov zotrvávajú v tejto súťaži. Po tomto roku so zvláštnou nálehavosťou vystupuje do popredia vplyv vokálnej interpre-

nula festivalová nuda, prameňiaci zo striedania spevákov zvuku a kompozičných postupov, ktoré dobre pozná. No a potom tendenčná polarizácia názorov — od konštatovania, že tohtoročný festival bol ten najvydarenejší v doterajšej histórii — až po tézu, že tohto-

Hodnotenia a perspektivy

Dňa 2. júna t. r. zišiel sa v Bratislave Ústredný výbor Zväzu slovenských skladateľov, ktorý pod predsedníctvom národného umelca prof. Eugena Suchona prejednal niekoľko závažných bodov. Na zasadnutí predovšetkým hodnotili najzávažnejšie akcie k 30. výročiu oslobodenia, zvlášť sa zamerali na Hudobnú zátku, ktorej prvá etapa zatiaľ veľmi úspešne prebehla. V súvislosti s touto akciou prítomní vysoko hodnotili podiel interpretov uvedených skladieb. V ďalších bodoch posúdili ÚV ZSS najzávažnejšie akcie Zväzu z posledných mesiacov, najmä seminár mladých kritikov v Moravonoch, akcie k storočnici V. Figuša-Bystreho, teoretický seminár v Košiciach a pod. Zvlášť výbor analyzoval rôzne zahraničné podujatia, na ktorých odznejú i slovenské skladby — najmä Dni československej kultúry v ZSSR a v Bulharsku. V súvislosti so zahraničným uplatnením našej hudby prejednal i situáciu správu o jeseňnom Týždni sovietskej hudby v ČSSR. K tomuto bodu prijal niekoľko uznesení. Členovia sa oboznámili i s ustanovením Československej hudobnej rady, jej organizačnou štruktúrou a pracovnou náplňou. Ako sa ukazuje, v súčasnej dobe je viac závažných podujatí, na ktorých odznejajú slovenské diela a viaceré skladby, odmenené v jubilejných súťažiach. Pri tejto príležitosti sa opäť konštatovalo, že naša súčasná tvorba zaznamenáva v poslednom čase úspechy. Členovia sa ďalej oboznámili so situáciou správou z budúcej výstavby Domu slovenských skladateľov a dostali podrobné informácie o rekonštrukčných prácach v Dolnej Krupci. Na záver sa oboznámili so správou komisie pre členské otázky a prijali k tejto problematike viac uznesení. Pred letnou sezónou si najvyšší orgán ZSS pripomenul viaceré letné podujatia, z ktorých najvýznamnejším je Prehliadka mladých koncertných umelcov v Trenčianskych Tepliciach. V diskusií vystúpili Tibor Gašparek, Štefan Klíma, Zdenko Mikula, Ladislav Mokrá, Zdenko Nováček, Milan Novák, Ľubomír Čížek, Eugen Šimánek a B. Urbanec.

Nie je dôležité vyhrať, ale zúčastniť sa

Tohtoročná autorská súťaž

pozitívnym spôsobom ovplyvnil opatrenia riadiacich orgánov, ktoré práve v uplynulom období prešli v oblasti zábavnej hudby na kvalitatívne vyššie formy tvorivého usmerňovania. Daný proces vyvrcholil vydaním dokumentu „Správa o situácii a návrh opatrení v oblasti zábavnej hudby“, ktorý prijal Sekretariát ÚV KSČ v auguste roku 1974. Je to v tejto oblasti prvý závažný dokument celoštátneho charakteru a práve tohtoročný festival odzrkadľuje jeho konkrétny vplyv. Správa veľmi jasne určila Bratislavskú lýru ako jediné reprezentatívne podujatie v Československu a určila aj základné poslanie zábavnej hudby v terajšej fáze vývoja socialistickej spoločnosti. Z hľadiska náplne autorskej súťaže vyplýva z toho potreba tvorby piesní so širokým tematickým a žánrovým rozpätím: majú tu miesto piesne so závažnou politickou tematikou, ale aj skladby, ospevujúce ľudské vzťahy, prinášajúce ľuďom radosť a životný optimizmus. Postoj poroty, ktorá zrovnoprávnila rôznorodé prístupy a snažila sa — bez ohľadu na vonkajšie tematické a národnostné proporcie (pre Slovensko je pomer 4:1 veľmi nelichotivý) — vystihnúť kvalitu, podľa všetkého navodí u skladateľov a básnikov trend úprimnej výpovede a koncentráciu na problémy tvorby. Narušilo sa doteraz dosť akútne nebezpečenstvo hľadania cesty najmenšieho odporu (t. j. získanie niektorých z Lýr za priame nastolenie závažnej tematiky).

Zlatú Bratislavskú lýru získali tohto roku Bohuslav Ondráček a Zdeněk Borovec spolu s interpretom piesne „Pláňka“ — Waldemarom Matuškom.

Striebornú Lýru si odniesli skladateľ Ivan Horváth a textár Boris Droppa za pieseň „Májový vánok“ v podaní Jany Kocianovej. Porota udelila striebornú trofej aj súrodencom Vondráčkovcom za pieseň „Láska zůstává dál“. Snímky: ČSTK

tácie na celkové vyznenie skladby. (Skúsme si predstaviť zámennú interpretov u dvoch Horváthových piesní, ako aj situáciu, keď by Vondráčková skladba nezostala „v rodine“.) Celkové poradie totiž zvlášť sugestívne pripomína rebríček popularity spevákov. Stále ostáva aktuálna otázka začlenenia autorov zo sféry mimo hlavného prúdu populárnej hudby, ktorých tvorba je úzko spätá s kolektívom ich kmeňovej skupiny a ktorí zvyčajne nedosahujú v súťaži výraznejšie úspechy. Aktuálnym problémom je aj otázka disproporcie medzi očakávaním a naplnením. Zvlášť typické je to pri sledovaní prvého festivalového dňa, kedy divák — spracovaný na očakávanie nového mimoriadneho zážitku — ova-

ročné piesne neznesú prirovnávanie s vlaňajším.

Zahrančný priemer a domáca špička

Domácej súťaži môžeme priradiť absolútum v splnení jej základného posolania. Veľmi problematickou vo svojej súčasnej podobe však zostáva Medzinárodná súťaž o Bratislavskú lýru. Deklaratívne prezentovanie sympatickej myšlienky, bez zamerania sa na vnútorný obsah, nemôže v tejto súvislosti uspokojiť. Od začiatku vzniku súťaže, ktorá by mala byť festivalom festivalov socialistických krajín, sú s ňou spojené štatutárne nejasnosti. Jednotlivé krajiny totiž nie vždy obsadzujú víťaznými skladbami z domácich súťaží a festivalov. S tým by

sme sa však ľahko zmierili, ak by na ňu prichádzala interpretačná špička. Nie je síce reálne, aby v súčasnosti súťažili speváci, ako napríklad Konecova, Niemen, Magomajev, Ivanova, ale medzi zmienenými a časťou tých, ktorí prišli, je mnoho medzistupňov. Neosved-

Už mnoho sa hovorilo

o dôležitosti konfrontácie našej a zahraničnej populárnej hudby na mimosúťažných výstupoch. Opäť môžeme konštatovať, že Lýra v tomto ohľade zaostáva za želaným stavom. Vo väčšine predchádzajúcich ročníkov pozdvihli celkový úroveň niektoré špičkové osobnosti. Tento rok sme však nezaznamenali takúto prezentáciu: Taliansky skladateľ Nino Rota — objektívne najvýznamnejší z festivalových hostí — je v oblasti filmovej hudby skutočne postavou prvoradého významu a sledovať zmes melódii, ktorých názvy znejú ako stručná história moderného filmu (La strada, Reccò a jeho bratia, 8 1/2, Sladký život, Amarcord, Romeo a Júlia, Krstný otec a i.), je pre zasväteného zážitkom, na aký sa nezapúta. Pre širšie občerstvenie však táto produkcia postráda výraznejšiu atraktivitu. Orchester by s danou partitúrou mohol dirigovať s rovnakým výsledkom aj niekto iný. Nie príliš šťastná poloha tohtoročnej zahraničnej účasti predstavujú návraty hostí, ktorí už vstúpili na predchádzajúcich podujatiach (na svete je mnoho dobrej hudby a zďaleka nepoznáme všetko to, čo stojí za pozornosť).

Takéto opätovné stretnutia

môžu utvrdiť predchádzajúci dobrý dojem (Brenda Arnauová), presvedčiť o vzostupnej úrovni (Tereza Kesovijová), alebo aj ubrať z predchádzajúceho zážitku (Cliff Richard). Niekdý aj nevhodné zoskupenie dobrých interpretov môže oslabiť vyznenie koncertu to bol prípad tretieho festivalového večera, v ktorom za sebou vystúpili tri speváčky. Z nových hostí bolo zaujímavé vystúpenie skupiny 2+1. Znamenalo reprezentatívnu ukážku poľskej piesňovej tvorby, vznikajúcej

(Pokračovanie na 7. str.)

Český gitarista Vladimír Mikulka účinkoval na GRAMO '75 dňa 26. 5. t. r.

Fujarista Jozef Peško, speváčka Darina Laščiaková a recitátorka Eva Kristinová mali recitál 24. mája t. r. Na snímke J. Peško.

Patri medzi vzácne a neúšedné príležitosti nájsť na relatívne malej ploche sústredenú značnú časť úspechov a výsledkov československej hudobnej tvorby a interpretačného umenia. Pri príležitosti 30. výročia oslobodenia našej vlasti Sovietskou armádou predstúpil pred verejnosť práve s takýmto cieľom bratislavský Park kultúry a oddychu, keď v spolupráci s ďalšími ustanovizňami usporiadal vo svojich priestoroch podujatie, nazvané dosť skromne a možno ani nie celkom výstižne GRAMO '75. Iste to bolo aj z tých príčin, že produkcia čes-

GRAMO '75- súčasnosť a perspektívy

koslovenských hudobných vydavateľstiev — Pantón, Opus a Supraphon — zohrala na tomto podujatí vari najvýznamnejšiu úlohu, pričom možno privítať aj formu sprostredkovania produkcie a tvorivej práce týchto vydavateľstiev. Boli to predovšetkým programové a tanečné diskotéky hudobných vydavateľstiev, ktoré sa pokúšali nápaditou a príťažlivou formou pritaľhovať pozornosť verejnosti k tej hodnotnejšej, zaujímavejšej a atraktívnejšej časti vydavateľskej produkcie. Treba priznať, že tak v programoch diskoték, ako aj v živých programoch, ktoré organizátori podujatia pripravovali s nemalou programovou vynachádzavosťou na každý deň (GRAMO '75 trvalo od 20.—31. mája 1975), bola zastúpená tak hudba zábavná a populárna, ako aj vážna hudba, vokálne umenie i hovorené slovo, čo v konečnom dôsledku malo ten efekt, že GRAMO '75 malo pomerne široký záber a upútalo pozornosť ľudí rôzneho záujmu. V tejto súvislosti stojí za zmienku aj to, že návštevník prehliadky mal sa možnosť oboznámiť s kvadrifóniou, ktorá patrí ešte stále medzi atrakcie reprodukčnej techniky, ako aj s najnovšou reprodukčnou technikou, najmä s poslednými novinkami gramofónových prístrojov a nahrávacích aparátov. Výstavná časť GRAMO '75 — okrem prístrojov — tvorili aj stánky jednotlivých československých hudobných vydavateľstiev, kde si mohli návštevníci zakúpiť jednotlivé gramofonové, ozvučené kazety i hudobnú literatúru. Dobrá organizácia celého podujatia vydáva svedectvo o jeho dôkladnej príprave i záujme, s akým sa v organizačných a programových pracovníkov bratislavského PKO toto

podujatie stretlo. Nesporne táto prehliadka, ktorá má všetky predpoklady, aby založila tradíciu a do istej miery aj rozšírila svoj diapazón účinku.

Slovenský flautista Miloš Jurkovič (vpravo) a gitarista Jozef Zsapka koncertovali v PKO.

Sovietsky huslista Vladimir Spivakov patril k umeleckým vrcholom koncertnej časti GRAMO '75. Snímky: Ing. V. Hák

cert sovietskeho husľového virtuóza Vladimíra Spivakova a českého huslistu Václava Huděčka. V programoch večerných koncertov vystúpili aj klaviristka Klára Havlíková, gitarista Vladimír Mikulka, flautista Miloš Jurkovič a gitarista Jozef Zsapka, komorný súbor Ars rediciva, v dvoch matiné Darina Laščiaková s Jozefom Peškom (fujara) a Evou Kristinovou (recitácia) a Slovenský komorný orchester. Je iba pochopiteľné, že vystúpenia umelcov takéhoto formátu mali potom vplyv aj na záujem o nahrávky na gramofonoch, ktoré si záujemci mohli vo výstavných priestoroch zakúpiť. Isteže by si najmä táto výstavná časť bola zaslúžila solídnejšiu výtvarnú dotvorenosť a väčšiu nápaditosť — to sú však už podnety pre budúcnosť, pretože ohlas na tohtoročné GRAMO '75 je nesporne priaznivý a bude správne, keď sa ešte vo veľkolepejších reláciách bude v ňom aj v budúcnosti pokračovať. Programová a organizačná pracovníci PKO sa napokon netaja, že chcú toto podujatie obohatiť postupne aj o zahraničnú účasť a vytvoriť takto priestor pre medzinárodnú konfrontáciu hudobnej tvorby a interpretačného umenia.

Šťastným nápadom bolo tiež napojiť GRAMO '75 na významné a renomované medzinárodné podujatie — na Bratislavskú lýru. Počas festivalu GRAMO úspešne pokračovalo, ibaže sa v intenciách Lýry preorientovalo definitívne na populárnu a zábavnú hudbu. Využilo pritom celého radu popredných skupín a spevákov, ktorým sa ponákal priestor pre vystúpenia a pre nadviazanie kontaktu s divákmi a poslucháčmi formou nočných koncertov. Dominantou týchto nočných koncertov počas Lýry boli najmä vystúpenia orchestra Braňa Hronca a Karola Duchoňa, Beziniek a orchestra Emila Frátrika.

Úspešne začaté podujatie GRAMO '75 vytvorilo všetky predpoklady, aby sa v začiaton diele pokračovalo a aby sa čoraz výraznejšie naplnila jeho charakteristika: aby sa GRAMO skutočne stalo prehliadkou úspechov československej hudobnej tvorby a interpretačného umenia a konfrontácie tejto tvorby so zahraničnou. GRAMO '75 pre to vytvorilo predpoklady. -pk-

ŠKOLA A HUDBA

Plody 6-ročnej svedomitej práce na EŠU v Jure pri Bratislave môžu občania sledovať i pri aktivizovaní hudobného života v meste.

Aktívna práca

Úlohou a cieľom EŠU je pripravovať ctitlivých a pozorných poslucháčov koncertov, divadiel a iných umeleckých podujatí. Žiaci svojimi výstupmi obohacujú všetky významné spoločenské podujatia. Úspešne sa zapájajú i do súťaží. V tomto školskom roku žiak Karol Urbanič (z triedy s. riaditeľky E. Piťonáčkovej) získal v hre na klavíri prvé miesto v okresnej súťaži a druhé miesto v krajskej súťaži.

V roku osláv 30. výročia oslobodenia našej vlasti, usporiadalo riaditeľstvo školy k tejto príležitosti koncert (vo februári), kde sa rodičom a občanom Jura úspešne predstavili učiteľia školy: M. Libantová, A. Gubánová, M. Benešová a iní. Podujatie sa stretlo s veľkým záujmom, o čom svedčila preplnená kinosála.

Každý rok pripravuje škola prednášky o hudbe pre rodičov a priateľov školy i žiakov. Tohto roku priblížila s. učiteľka M. Benešová život a dielo A. Dvořáka veľmi živým, jasným a prístupným spôsobom. Vrcholným podujatím EŠU v Jure bol „Komorný koncert NDR — SSR“. Na tomto medzinárodnom podujatí zaujala pozornosť mládežníka víťazka Kociánovej súťaže za rok 1974 — violončelistka U. Wiesenhütterová z NDR. S veľmi dobrým ohlasom u publika sa však stretli i skladby Kowalského, Holoubka a iných skladateľov. Komorného večera sa osobne zúčastnil i skladateľ J. Kowalski, podpredseda ONV Bratislava-viďiek s. B. Bulla a ďalšie osobnosti kultúrneho a politického života. Na záver školského roku 1974-75 pripravuje škola slávnostnú akadémiu, na počesť 30. výročia oslobodenia, ktorého program bude zostavený z hudobných, literárnych a tanečných čísiel (z troch odborov školy).

Stručné bilancovanie činnosti EŠU v Jure pri Bratislave za tento školský rok nás vedie k zamysleniu, či by škole nemohli venovať väčšiu pozornosť nadriadené orgány — vzhľadom na veľké priestorové problémy.

Ing. IMRICH CHRAPPA,
predseda ZRPS

Rajmund Kákoni

Dňa 6. mája 1975 predstúpil pred prepínenú sálu Divadelného štúdia VŠMU absolvent VŠMU, akordeonista **Rajmund Kákoni** z triedy prof. Marty Szűkeovej. Predniesol svoju diplomovú prácu. Meno tohto mladého, talentovaného umelca už dávno presiahlo hranice našej republiky a jeho umenie bolo ohodnotené niekoľkými prvými cenami celosvetovej úrovne. Že mladík nezaspal na vavrínoch, dokázal aj svojou diplomovou prácou mimoriadne náročnej dramaturgickej stavby. Či už skladby starších autorov (Bacha, Scarlattiho, Francka), alebo súčasných (Očenáša, Jacobího, Katzera, Brehmeho, Lundguista) vyžadovali — každá osobitne — zvláštne tvorivé zaangažovanie, vlastný prístup, prácu v štýle doby, charakterovo viazané na tú-ktorú skladbu, na toho-ktorého autora.

Po úvodnom Prelúdiu a fúge Johanna Sebastiana Bacha a Dvoch sonátach Domenica Scarlattiho (ešte poznačených čiastočnou trémou a nevyrovnanosťou, čo sa prejavila nervóznym, rýchlym tempom, ubíjajúcim charakter a štýlovú čistotu diela), každá ďalšia skladba večera znamenala už nový triumf, nové víťazstvo, ďalší krok k úspešnému absolútoriu. V Chorále a mol od Cézara Francka a v Štyroch častiach z cyklu Portréty od Andreja Očenáša zaskvelo sa umenie oboch našich mladých akordeonistov — Rajmunda Kákoniho a Tibora Ráczu. Bezchybná súhra, zmysel pre farebnosť registrácie, precíznosť v nástupoch, technická vyspelosť správdzali akordeonistov pri interpretácii. Pokiaľ vo Franckovi vystihli majestátnosť a šírku diela, u Očenáša bolo cítiť bezchybnú muzikantsky vystihnutú organovú faktúru.

Do druhej polovice koncertu vybral si diplomant Rajmund Kákoni diela súčasných autorov. Každé si vyžadovalo silnú sólistickú osobnosť. Pokiaľ u Jacobího diel vynikol jeho tvárny, komorný prejav, striedmosť, zmysel pre mieru, dôkladné prepracovanie každého detailu, Toccata Georga Katza zažiarila technickou suverenitou, brilantnosťou v narábaní s farbami a dynamickou výstavbou. Divertimento Hansa Brehmeho zase kladlo nároky na široké interpretačné možnosti využitia nástroja, čo naprosto presvedčivo vyznelo z výkonu sólistu. Mimoriadne nároky na technickú virtuozitu vzďažovala záverečná skladba večera — Duell pre akordeón a bicie nástroje od Torbjorna Lundguista, ktorý Kákoni zahral spolu s členom SF Františkom Rekom. Skladba — bohato rytmická a farebne stavaná, gradovaná celou súpravou bicích nástrojov — zverila hlavnú hudobnú myšlienku akordeónu. Spolu zápasili, borili sa i víťazili zdolávajúce najnáročnejšie muzikantské fitnessy. Homogénnosť partitúry, využívajúcej všetky technické, dynamické i kompozičné nuansy, viedla poslucháča k silnému napätiu a ku gradácii večera.

Rajmund Kákoni je jedným z mála umelcov, ktorí môžu upevniť postavenie akordeónu v hierarchii nástrojov a dopomôcť k jeho ďalšiemu koncertnému rozšíreniu. -ec-

Z domova

Juhočeské divadlo v Českých Budějoviciach pripravilo na 20. júna t. r. premiéru Pucciniho lyrickej drámy Manon Lescautová v naštudovaní dirigenta Jana Doležala a režiséra Josefa Průdka. Pre južné Čechy sú typické i tradične poriadane majové Koncerty družby s medzinárodnou účasťou. Tohto roku sa ich zúčastnili: F. Livora zo SND, sovietsky barytonista E. Kanlava, poľská sopranistka Teresa May-Czizowska, bulharský tenorista G. Todoroff a východonemecká altistka A. M. Linkeová.

Dňa 25. apríla t. r. uviedlo Divadlo Jónáša Záborského v Prešove známy musical J. Kerona Loď komediantov. Réžiu mal Stanislav Regal a. h., dirigentom je Ián Matuš.

Slovenský ľudový umelecký kolektív sa predstaví so svojou 35-člennou skupinou na veľkom anglickom turné, sprostredkovanom agentúrou Norman McCann v Londýne. Turné bude v dňoch 23. VI. — 11. VII. t. r. a začne v Londýne. Skupina SEUK u vystúpi i na otváracom programe medzinárodného folklórneho festivalu v Llangoilene.

SKO koncom júna uskutoční koncert v Schloss Schleissheime Okrem toho bude koncertovať v Linzi a Salzburgu.

Dňa 6. mája t. r. bolo zasadnutie festivalového výboru BHS, ktoré otvoril predseda — prof. dr. Jura Haluzický. V úvode zasadnutia predstavili prítomným novú vedúcu sekretariátu BHC s. Magdalénu Platkowsku. Sekretariát má nové umiestnenie v budove SF. Festivalový výbor schválil program BHS na r. 1975. Dr. Z. Nováček predniesol informáciu o muzikologickej konferencii počas BHS, ktorá sa uskutoční na tému „Idea odboru proť fašizmu v hudbe“

Robotnícky spevokol Bradlan si pripomenul začiatkom mája 45. výročie svojho trvania. Pri tejto príležitosti bol v Trnave seminár „O význame slovenského robotníckeho zborového spevu v boji o lenšij zaitrajšok“ (11. 5. t. r.).

Štvrtý ročník festivalu populárnej piesne „Bystričské zvony“ bol 5.—6. júna v DIGT v Banskej Bystrici

Menšie korekcie sú nutné

V dňoch 15.—18. mája t. r. bola v Trnavskom Divadle pre deti a mládež Celoštátna spevácka súťaž Mikuláša Schneidra-Trnavského, ktorá sa po riada každé dva roky na počesť rodáka z tohto mesta, nášho prvého národného umelca. Májové dni teda poskytli spevákom-účastníkom horúce chvíle — a to symbolicky, ale i doslovne, pretože súťaž bola skutočne v teplom letnom počasí. Pripomeňme si, čo je poslaním tejto zásluhnej akcie, ktorej vypisovateľmi sú: MK SSR, ZSS, SHF, ONV v Trnave, MsNV v Trnave a Slovkoncert. Poslaním je propagácia koncertnej vokálnej tvorby — predovšetkým piesní slovenských a českých autorov, vyhľadávanie mladých talentov z oblasti vokálneho umenia a podnecovanie ich ďalšieho umeleckého rastu, ako aj výber účastníkov na domáce prehliadky a medzinárodné spevácke súťaže. Skôr, než predstavíme v rozhovore názory predsedu prípravného výboru súťaže — Jozefa Raninca, vedúceho Katedry hudobnej výchovy Pedagogickej fakulty UK v Trnave, dajme priestor cenám a ich nositeľom:

Ceny Ministerstva kultúry SSR

1. cena — nebola udelená
2. cena — Mária Andrašovanová (VSMU Bratislava)
- Dagmar Hájková (AMU Praha)

3. cena — Ľubica Orgonášová (Konzervatórium Bratislava)

Cena Slovenského hudobného fondu za najlepšiu interpretáciu piesňového cyklu súčasného slovenského autora — Hana Stolfová (VSMU Bratislava)

Cena Okresného národného výboru v Trnave

za najlepšiu interpretáciu piesne národného umelca Mikuláša Schneidra-Trnavského — Mária Andrašovanová (VSMU Bratislava)

Cena Mestského národného výboru v Trnave

za najlepšiu interpretáciu angažovanej piesne na počesť 30. výročia oslobodenia ČSSR Sovietskou armádou — Ružena Suchochlebová (AMU Praha)

Cena Pedagogickej fakulty UK v Trnave

za najlepší klavírny sprievod — Soňa Kresáková (AMU Praha)

Čestné uznanie poroty za klavírny sprievod

— Katarína Dibáková (Konzervatórium Bratislava).

Ako člen poroty všetkých troch ročníkov a predseda prípravného výboru III. ročníka môžete, súdruh Ranince, iste zhodnotiť prínos tejto súťaže v celoštátnom meradle.

— Schneiderova súťaž má niečo podobné s karlovarskou speváckou súťažou Antonína Dvořáka (ktorá je v dňoch 19.—24. júna t. r. už po desiatykrát) v tom, že sa oboch akcií zúčastňujú poslucháči a absolventi konzervatórií a umeleckých vysokých škôl. Ak špecifikom trnavskej akcie je úzka zameranosť iba na piesňovú literatúru, zatiaľ v Karlových Varoch je podmienkou nastudovať aj árie. Okrem toho — do Trnavy prichádzajú na súťaž nielen žiaci umeleckých hudobných škôl, no môžu sa sem prihlásiť i tí, ktorým je koncertný spev esteticky kultivujúcim vyplnením voľného času. Ak Dvořáková súťaž je vekovo ohraničená do 28 rokov, v Trnave je veková hranica pre súťažiacich 30 rokov. Teda — stalo sa i to, že do súťaže sa prihlásili aj profesionálni speváci. To je nevýhodné najmä pre študentov z konzervatórií. Treba sa zamyslieť, či pre budúce ročníky nerozdeliť účastníkov do viacerých kategórií — podľa vekového ohraničenia a na kategórie mužov a žien. Určite sa musí štát súťaže prispôbiť tejto požiadavke, ak nemajú vzniknúť problémy, príp. ochabnúť záujem zo strany účastníkov o celé podujatie. (Pozn. red. — Dňa 5. júna t. r. bolo hodnotiace stretnutie organizátorov kde sa malo rozhodnúť aj o týchto živých otázkach). Tohto roku sa uká-

Mária Andrašovanová, poslucháčka VSMU získala v Trnave 2. cenu — spolu s Dagmar Hájkovou (AMU Praha). Okrem toho jej udelili cenu ONV v Trnave za najlepšiu interpretáciu piesne M. Schneidra-Trnavského.

Nositeľky cien MK SSR (zľava): M. Andrašovanová, D. Hájková a Ľ. Orgonášová.

Slávnostné vyhlásenie cien (prvý vľavo — predseda prípravného výboru súťaže Jozef Raninec, tretia zľava — Soňa Kresáková z pražskej AMU, ktorej udelili cenu Pedagogickej fakulty UK v Trnave za najlepší klavírny sprievod).

Snímky: J. Filipek

zalo, že mnohí speváci z Čiech, ale poslucháči konzervatórií zo Žiliny a Košíc, či nadaní žiaci LSU si netrúfajú prihlásiť sa do súťaže iba z vyššie spomínaných dôvodov. Tohto roku sa prihlásilo 24 súťažiacich, no k prvému kolu sa dostavili iba pätnásť. Dôvod vidím i v malej tradícii Schneidrovej súťaže, čo sú detské bolesti každej akcie. I z tohto dôvodu chcem na jubilejnom konkurze A. Dvořáka predniesť referát, v ktorom budem hovoriť aj o význame, zameraní a výsledkoch trnavskej súťaže, aby sa dostala hlbšie do povedomia českých kolegov.

V čom vidíte význam III. celoštátnej speváckej súťaže v Trnave?

— Iste nie je tajomstvom, že koncertný spev na Slovensku sa v minulých desaťročiach dost zanedbával. Podobný konkurz môže podporiť záujem o aktívnu produkciu koncertného repertoáru, a to zo strany interpretov aj skladateľov. Radi by sme v budúcnosti vypísali — v spolupráci so SHF — súťaž na nový piesňový cyklus a vytvorili tak podobnú tradíciu, aká sa podarila vypestovať napr. v Piešťanoch. Umelecká výchova na konzervatóriách i VSMU smeruje síce k celostnému rozvoju speváckej osobnosti, ale po skončení školy nemali mladí umelci dostatočnú možnosť na konfrontáciu svojho rastu — ak, pravda, nespomíname vrcholové akcie, akými bola spevácka súťaž Pražskej jari, resp. konkurz A. Dvořáka, zamerané už medzinárodne. Prednosť trnavskej súťaže je i v tom, že účastník, ktorý sa nedostal do ďalšieho kola, môže zostať na súťaži

ako pozorovateľ a sledovať úroveň postupujúcich, v čom je metodické pozitívum. Ak sa pozrieme na laureátov uplynulých dvoch ročníkov, vidíme, že všetci zaujímajú popredné miesto v našom hudobnom živote. V I. ročníku obsadili prvé tri miesta ženy — Anna Kratochvílová, M. Turňová-Plavčková, B. Fresserová, v II. ročníku bol prvým Peter Dvorský, druhou E. Hanzelová z Prešova a tretie miesto obsadil J. Paderta z Brna. Verím — spolu s členmi poroty, ktorej predsedala národná umelkyňa Mária Kišoňová-Hubová, že i tohtoroční víťazi sa budú naďalej venovať koncertnému spevu tak, ako ich predchodcovia.

Tento cieľ však môžu plniť iba v spolupráci so spoločenskými a umeleckými organizáciami...

— Je potešiteľné, že pre veštých víťazov zabezpečuje ZSS koncert na prehliadke mladých interpretov v Trenčianskych Tepliciach. Okrem toho mali nositelia cien z prvého ročníka samostatný koncert v Zrkadlovej sieni bratislavskej Starej radnice. Laureáti II. ročníka spievali v rámci Trnavskej hudobnej jari. Bolo by dobre, keby ZSS prehlbil spoluprácu v tom zmysle, aby sa najlepší z trnavskej súťaže stali členmi Kruhu mladých pri ZSS.

V štatúte sa dočítame, že poslaním súťaže je výber účastníkov na domáce prehliadky a medzinárodné spevácke súťaže. Je to skutočne tak?

— Tento bod sa celkom dôsledne dodržiava, čo znižuje význam podujatia. Ak Peter Dvorský, dnešný laureát Čajkovského súťaže v Moskve bol vybraný (na základe víťazstva v Trnave) reprezentovať našu vlasť v zahraničí, je celý rad iných spevákov, ktorí by — podobne ako on — mohli napísať ďalšiu peknú kapitolu v dejinách tejto akcie, ak by sa jej zúčastnili a zvíťazili. Pritom to nepovažujú za nutné, lebo sa dostanú na zahraničnú súťaž aj bez absolvovania celoštátnej speváckej súťaže Mikuláša Schneidra-Trnavského. Poznám také prípady a myslím si, že MK SSR by tu mohlo dôslednejšie postupovať pre budúcnosť.

Tri kolá súťaže dávajú možnosť zaradiť do programu jednotlivcov ľudové piesne s klavírnym sprievodom, umelé piesne slovenských autorov, piesne svetového repertoáru z obdobia klasicizmu a romantizmu, súčasnú slovenskú, alebo českú angažovanú tvorbu, ale najmä umelé piesne Mikuláša Schneidra-Trnavského. Myslíte si, že sa prejavuje na súťaži nový štýl interpretácie Schneidrových piesní?

— Áno. V období, kedy piesne vznikli, bol spôsob ich prednesu adekvátny dobe. Interpreti ich spievali vo voľnejšom tempe, využívali časté rubaty, celkový štýl podania bol blízky romantizmu. Dnešní mladí interpreti prinášajú nové poňatie, bližšie ich mentalite i do-

be, v ktorej žijú. Nespočíva to len v racionálnejšom prístupe, ale i v častejších dynamických zmenách, v budovaní viacerých vrcholov, nachádzaní pointy aj na miestach, kde to doposiaľ nebolo zvykom, v odhaľovaní kvalít, ktoré boli zamlčané. Ak známe Ružičky v podaní národnej umelkyne Márie Kišoňovej-Hubovej sú zafixované v národe ako jedna veľká impresia s hlbokou vnútornou náladou, dnešné podanie tejto piesne má v prejave mladých nové kvality, spomínané už vyššie. Typickou predstaviteľkou takéhoto moderného prístupu je konzervatoristka Ľubica Orgonášová, ktorá sa mne osobne veľmi páčila.

Ako sa s celou akciou vypořádala Trnava?

— Organizátori — usporiadaním súťaže sa poveruje Mestský dom osvetv — nachádzajú od začiatku podporu národných výborov v meste i na okrese. Súťaž je veľmi dobre finančne zaistená. Trnava má akusticky slušnú Zrkadlovú sieň a dostatok hudobne kultivovaného publika. Vyrástlo nielen na historických tradíciách tohto starého univerzitného mesta, ale o jeho rast sa sústavné stara Mestský dom osvetv, ktorý na 7 ročníkov hudobnej jari získava to najlepšie, čo hosťuje i v blízkej Bratislave. Veď napr. boli tu sólisti Veľkého divadla z Moskvy, Štátna filharmónia z Moskvy, významní sólisti i súbory z BHS. Záverečný koncert celoštátnej súťaže má teda vždy dostatok odborných a nadšenejších poslucháčov. Zaujímavá je i zostava poroty, v ktorej zasadaajú významné osobnosti slovenského a českého speváckeho života. Okrem predsedníčky Márie Kišoňovej-Hubovej, spomeňme národného

umelca dr. Janka Blahu, zasl. umelca Štefana Hozu, zasl. umelca, doc. AMU Teodora Šrubaňa a prof. JAMU v Brne Vlastu Linhartovú. Je zaujímavé, že dodávna veľmi aktívna operná umelkyňa M. Kišoňová-Hubová už vychovávala dve nositeľky cien tejto súťaže. Považujem to za pedagogický triumf našej poprednej speváčky. Aj v tejto oblasti — pedagogickej — sa ukázala ako majsterka, čoho dôkazom sú jej žiačky — Mária Andrašovanová a Hana Stolfová.

Áké boli ďalšie podujatia v rámci celoštátnej súťaže?

— Bola to návšteva pamätného domu M. Schneidra-Trnavského, polozenie kvetov k Pamätníku osloboditeľov v Trnave, pričom svoj vzťah k osloboditeľom preukázali súťažiaci aj v súťaži — výberom a interpretáciou angažovanej piesne. HIS pripravil zaujímavú prehrávku, na ktorej odzneli piesňové cykly O. Ferenczyho, T. Frešu a J. Beneša. Do budúcnosti plánujeme záverečný metodický seminár, na ktorom by sa zozbali odborné vokálne problémy a prednosti účastníkov súťaže. Je nám trochu ľúto, že doposiaľ ani jeden deník (okrem Smeň) nepriniesol o tejto významnej akcii ani len noticku. Každý ročník pociťujeme pozornosť rozhlasu a veríme, že v budúcnosti sa nám podarí zainteresovať do akcie naďalej aj Opus. Doposiaľ vydal dve zbierky „Zo srdca“ (1973) a „Drobné kvety“ (1975) od Mikuláša Schneidra-Trnavského. V budúcom roku vyjdú „Slzy a úsmevy“. Radi by sme pripravili — v spolupráci s Opusom — aj gramoplatňu laureátov súťaže.

Zhovárala sa: T. URSINOVÁ

Igor Oistrach v Československu:

Igor Oistrach, známy sovietsky huslista hosťoval v máji a v júni t. r. na Slovensku a v Čechách. Dňa 25. mája t. r. — prvý raz v histórii Štátneho komorného orchestra v Žiline — vystúpil na koncerte, ktorý dirigoval Eduard Fischer, šéfdirigent ŠKO. V posledný májový deň — 31. V. t. r. — mal spolu s Igorom Cernyševom (posledná snímka) recitál v koncertnej sieni SF. Uviedol Mozartovu Sonátu A dur, K. z. 526, Brahmovu Sonátu d mol, op. 108, č. 3, Sonátu súčasného sovietskeho skladateľa Ovtčinnikova, Sonátu G dur od M. Ravela a Tri capriccia (č. 20, č. 21 a č. 24) od Paganiniho — Szymanowského. Skutočným triumfom tohto huslistu sa stalo spoluúčinkovanie na záverečnom koncerte jubilejnej Pražskej jari (4. júna t. r.), kde s Václavom Hudečkom (druhá snímka vľavo) predniesol Koncert d mol pre dvoje huslí a orchester od J. S. Bacha. Českú filharmóniu dirigoval Arvid Jansons. Pôvodne mal koncert dirigovať David Oistrach, a tak sa vystúpenie jeho syna a jeho žiaka — V. Hudečka stalo poctou tomuto veľkému sovietskemu umelcovi, ktorý zomrel minulý rok.

Snímky: Ing. V. Hák a E. Remp

Slovenská filharmónia

15.—16. V. 1975

Francúzsky dirigent Alain Lombard získava si obecnosť už svojím sympatickým zjavom. Je typom dirigentskej osobnosti, ktorej gestá sú elegantné a utajujú v sebe nadmerný elán a temperament. Pojem „francúzsky“ zvykneme podvedome spájať s tendenciou detailnej drobnokresby, s určitou prirodzenou ľahkosťou, eleganciou a nanajvýš citlivým, až rafinovaným používaním dynamických odtienkov. U Lombarda by sme síce našli zastúpené aj tieto vlastnosti, ale v spojení s jeho umeleckým založením dostávajú iné smerovanie a pomer. Tým možno vysvetliť pomerne prekvapujúcu interpretáciu Mozartovej Symfónie Es dur, č. 39 (KV 543), kde očakávanej elegancie bolo pramálo. Jeho Mozart zaskvel sa vo zvukovom šate sýtych orchestrálnych farieb a svojou bezprostrednou bujarosťou nedokázal sa vyhnúť i určitým romantickým nánosom.

Hoci tvorba A. Dvořáka hráva sa dnes už po celom kultúrnom svete a v každej krajine dostáva iný punc — ako výsledok nevyhnutných národných prímies, Lombardovo chápanie 8. symfónie G dur, op. 88 sledovalo zvýraznenie nepokoja, burácanie vášní, ale menej už nesporný filozoficko-meditatívny podtext, ktorý je práve jednou z najzávažnejších príčin, že toto dielo pokladáme za tak veľké a silné. Lombardov Dvořák bol búrkou citov, strhujúcim prívalom hudby z tvorivej vyhnute mladého temperamentného dirigenta, ktorý skoro úplne obišiel krásu zasnennej lyriky a Dvořákovu životnú filozofiu. V tejto súvislosti sa nám však treba s uznaním vysloviť o rade krásnych a po každej stránke kvalitných sólistických i ensemblových výkonov prakticky všetkých nástrojových skupín.

Azda skutočnosť, že z partitúry dirigoval Lombard iba Pamätník Lidiciam — Tryznu pre veľký orchester od B. Martinu (ostatný program spamäti), možno pripísať, že ku koncu diela pristupoval s udivujúcou umeleckou rozvahou, vážnosťou a svojím nesporným osobnostným vkladom charakter diela nijako neskreslil. Martinu — ináč úvodné číslo tohto programu — bol po všetkých stránkach vyrovnaný, hlboký, vkusný, zrozumiteľný, a preto presvedčivý. Odhalil tie najlepšie črty Lombardovho naturelu. Škoda, že v ďalších dielach zameral sa dirigent už tak jednostranne a svoj dirigentský výkon tým ochudobnil.

22.—23. V. 1975

Vystúpenia zasl. umelca Zdeňka Košlera s orchestrom SF sa stávajú synonymom úspešného podujatia, presvedčivého a po všetkých stránkach vysoko dotiahnutého výkonu.

Na dvojici týchto podujatí odznela premiéra diela, ktoré (usudzujúc podľa 1. ceny v celoštátnej súťaži) najlepšie reprezentuje čulú skladateľskú aktivitu v roku 30. výročia oslobodenia našej vlasti víťaznou Sovietskou armádou. Je to rozsiahla, na štvorčasťovom klasickom pôdoryse vybudovaná Symfónia 1945 od národného umelca Jána Cikkeru. Po jeho Epitafu, venovanom 30. výročiu SNP, vzbudzuje Symfónia obdiv nad skladateľovou pohotovosťou a spontánnosťou, s akou dokázal tmočiť svoj vzťah k významným historickým udalostiam v živote našich národov. V kontexte Cikkerovej tvorby predstavuje toto dielo určité zjednodušenie a návrat ku kompozičným postupom skorších vývojových fáz. V dejinách hudby nie je to príklad ojedinelý. Príkladov na to nachádzame nemálo (napr. u Bartóka). Symfónia nielen v nadpise, ale v svojej hudobnej reči prezradzuje vložný programový charakter. Autor ho síce podrobne nezverejnil, ale poslucháč ho tam nesporne cíti a podľa svojho osobného založenia rozličným spôsobom vysvetľuje. Vo všeobecnosti môžeme konštatovať, že dielo je intímnu spoveďou — s výraznými prvkami meditácie, melanchólie, ale aj tragiky, dramatických vyhrotení. Práve preto dost prekvapujúco pôsobí v 3. časti — na mieste scherza — použitý stylizovaný odzemok, zrejme ako výsledok autorovej snahy o získanie tak pre potrebného kontrastu k obsahovo a ideovo závažnejším ostatným trom časťami. Autor preukázal v Symfónii osobitú schopnosť budovania širokého hudobného prúdu prostredníctvom evolučnej motivickej práce. Prítom v úvode finále dokázal vtlačiť výrazné napätie, ktoré vyplýva z psychologického očakávania, čo utajuje — a v čo vyúsťi — narastajúci hudobný tok. Sympaticky vynieva najmä ukľudňujúci záver, ktorý má po predchádzajúcom dramatickom vzruchu svoje výrazovo-obsahové opodstatnenie ako katarzis. Dirigent i orchester venovali naštudovaniu Cikkerovho diela všetky svoje sily, za čo im patrí zaslužené uznanie.

V Debussyho Nokturnách sa Košler ukázal ako dirigent veľkej tvorivej fantázie, ako umelec-maliar, ktorý citlivo modeluje tvar geniálneho diela zo zamatovo-máľkých, nikdy však nie plochých farebných odtienkov. Či to splyvávajú tóny a harmónie, znázorňujúce nekonečný pohyb mrakov, či bezprostredná veselosť a neustávajúca bujarosť Slávnosti, alebo podmaňujúce čaro melancholických hlasov Sirén, to všetko dokázal Košler lemu vlastným a nenapodobiteľným spôsobom vyčaríť nanajvýš bezprostredne, delikátne a presvedčivo. Na vynikajúcom stvárnení Debussyho partitúry sa vo finále podieľala citovo naštudovaná ženská časť Slovenského filharmonického zboru (zbormajster P. Hradil).

Variácie na rokokovú tému pre violončelo a orchester, op. 33 od P. I. Čajkovského sú práve pre svoju popularitu a náročnosť s napätím očakávaným číslom programu. Vynikajúci predstaviteľ sovietskej violončelovej školy Michail Chomicer svojou neprotivou suverenitou techniky, ale i koncepcie a výrazu — dokázal podať výkon, ktorý môžeme po každej stránke označiť za vynikajúci, majstrovský. To, čo si u Chomicera ceníme najviac, je vzácna schopnosť podčiarkovať i ľahkosť, eleganciu, skrytú už aj v samotnom názve diela. Bol to výkon, ktorý svojimi vzorovými parametrami slúži ako podklad pre porovnávanie.

V. ČÍŽIK

J. Hafama a A. Vlašičová v Kruhových tanci.

Baletný súbor SND sa 27. mája t. r. predstavil novým premiérovým večerom STRETNUTIE S MAHLEROM. Choreografiu a réžiu mal hosť z Maďarska — Sándor Tóth, umelecký šéf baletu Národného divadla v Pécsi. Scénu pripravil P. M. Gábor, významný za vynikajúcu prácu a kostýmy navrhla Z. Bočeková. Použitá bola nahrávka Štátneho akademického symfonického orchestra Moskovskej filharmónie (dirigent Kiril Kondrašín).

Nemožno začať ináč ako konštatovaním, že posledná premiéra baletného súboru SND prišla hodnotný umelecký zážitok a znamenala zásadný prínos nielen v obohatení repertoárových baletných titulov, ale aj vkusu nášho diváka. Súčasne je tento večer priamym a bezprostredným zoznamením sa so štýlovým a myšlienkovým trendom súčasného baletného umenia vo forme, ktorá je u nás (zdôrazňujem u nás) zriedkavo vidieť. Osobitý a pozoruhodný je kompozičný rukopis tvorcu S. Tótha: zreteľné a logické explodovanie rôznych pohybových vyjadrení (vo vzájomnej neprotirečiacom vzťahu) s určitou komuničnou základnou myšlienkou diela.

Voľba rozdielnych vyjadrovacích prostriedkov znamenala nemalý problém a tvrdý skúšobný kameň pre náš baletný súbor, ktorý sa nám predstavil s tým, čo momentálne znamená jeho interpretačnú špičku. Určite možno vzniesť námietky proti interpretácii jednotlivých častí večera baletnými umelcami, pretože použitý slovník im nebol vždy vlastný. Treba ale principiálne hodnotiť a modifikovať celkový výsledok premiéry s tým, že účinkujúci baletný súbor sa v tomto moderne ladenom večeri predstavil v dobrom svetle, aj keď je pravdou, že je to zásluha choreografa. (Netreba zabúdať, že nie tak dávno sa súbor o niečo podobné pokúšal — myslím tým na Vtáka ohniváka v choreografii P. Šmo-

Stretnutie s Mahlerom

ka.) Voľná kombinácia klasickej techniky a moderných pohybových prostriedkov je v celom predstavení jedným zo základných a nosných prvkov.

pohybovými variáciami, svojky kombinovanými a chápanými. Tektonika pohybového priestorového riešenia symfónie je miestami nie príliš evidentná.

priestorové riešenie. Motívická práca je — bez diskusie — bohatá, s nečakanými ozdobnými prvkami a s určitým výtvorným efektom. V Kruhových tanci exploduje všetko, čím saméže púšťa baletný súbor SND.

Výkriky — balet na štvrtú vetu IX. symfónie G. Mahlera. Choreografia par excellence! Nosnosť myšlienky, tomu zodpovedajúce pohybové vyjadrenie, jeho čitateľnosť v žiarivej dramatickej plynulosti i expresivite, s dostatočne inčinným nábojom v motívickom myslení i celkovom scénickom riešení. Prezentuje sa tu baletné dielo nevšedného umeleckého efektu a hodnoty.

Rokopis S. Tótha nám dáva možnosť poznať umelca s vlastnou filozofiou vyjadrenia, nie vždy samozrejmu u choreografov; nevymýšľa, nenásilne, individuálne a rozvážne rozpráva svoje predstavy.

Solisti: po dlhšom čase si môžu milovníci baletného umenia a priatelia baletu SND, i tí najprísnejší pozorovatelia diania v tanečnom umení u nás — polahodiť. Máme sólistku! To, čo nám predviedla V. Kolárová v úlohe Ženy, málokto očakával. Technicky suverénne a výrazovo naprosto jasné pochopenie postavy je v jej podaní veľmi blízke a zrozumiteľné. Výpoveď zreteľnej a životnej peripetií, nie je myšlienkovým jednoduchým procesom. Nároky na stvárnenie neboli najmenšie. V. Kolárová ich zvládla. O to väčšie potešenie, že ide o mladú, perspektívnu baletnú umelkyňu.

Pohybovo-výrazová výpoveď o jej poznatí Proje lásky, Vzťahov, Muža — až po absolútny vrchol Výkrikov, záverečný pohľad Ženy a Neznámeho, šťastia, ktoré chodí okolo nás každodenne, ale málokedy sme schopní sa ho zmocniť, bola expresívna a pravdivá.

Pre choreografa je charakteristické, že počas celého predstavenia sa snaží pracovať s elementárnymi prostriedkami — telom, svetlom a scénou, jednoznačnými vyjadrovacími efektami a materiálmi.

Zostatných účinkujúcich spomeniem stručne: suverénneho J. Hafamu, A. Vlašičovú, ďalej Z. Nagy, M. Vojtku, J. Plavníka, L. Dobálovú atď., ktorí nemajú mierou prispeli k výslednému efektu inscenácie.

Stretnutie s Mahlerom, stretnutie s S. Tóthom, stretnutie s trendom súčasného baletného umenia sú nádejou na podobné ďalšie večery.

E. BARTKO

Viera Kolárová vytvorila výraznú baletnú kreáciu v postave Ženy („Výkriky“ — druhá časť baletného večera v SND).

Snímky: archív autora

Baletná symfónia tvorila prvú časť večera nazvaného „Stretnutie s Mahlerom“. Na snímke J. P. Plavník a V. Kolárová.

Prvá časť — Baletnú symfóniu na prvú a druhú vetu I. symfónie G. Mahlera — možno nazvať umeleckou vizitkou kvalít baletného súboru. Podľa premiéry ťažko posúdiť celkový dopad diela, pretože nečítajúc jednej zo sólistiek (G. Demovičová) ovplyvnila úroveň, ak si uvedomíme, že práve prezentácia technickej úrovne bola jedným z nosných prvkov Baletnej symfónie. Na základe videného možno povedať, že ide o celkovú dramaturgickú výstavbu, i motívicko-

Kruhový tanec na treťu vetu IV. symfónie G. Mahlera tvoril ďalšiu časť večera (úmyselne vymieňam poradie baletov — z hľadiska celkového prínosu). V Kruhových tanci S. Tóth pracuje svojím charakteristickým spôsobom. Čitateľnosť myšlienky — vzťah jedinca a spoločnosti v možných permutáciách — je v pohybovej refazi niekedy nie celkom jasná. To však zásadne neovplyvňuje hodnotu inscenácie, jej celkovú dramaturgickú výstavbu, i motívicko-

Slovenskí madrigalisti

Na druhom koncerte, poriadanom Galériou hl. m. SSR Bratislava a SHF v Klariskách (19. V. t. r.), vystúpili Slovenskí madrigalisti so svojím dirigentom Ladislavom Holáskom. Bohatý a náročný program zostavil z diel mladých slovenských autorov, ako i skladieb staršej slovenskej i zahraničnej hudobnej literatúry. Precíznosťou naštudovania, hlasovou vyváženosťou, citlivou štýlovosťou, podporenou vynikajúcou akustikou, vzniklo motetto Plaudite mortales od Jána Schimbrackého V Haydnových (Alles hat seine Zeit, Die Warnung) a Brahmových (Der bucklichte Fiedler, O süßer Mai, Der Falke) zboroch postrádali sme ešte dôslednosť vypracovania, ľahkosť, rušili menšie intonačné i rytmické nepresnosti. Najsilnejšie boli zastúpené diela slovenských skladateľov Juraja Beneša, Ivana Paríka a Tadeáša Salvu. „Dva ženské zbory“ Juraja Beneša sú písané na vokalizy aleatorickou technikou, využívajúcou improvizáciu a bohatú škálu hlasových možností. Interpretácia stvárnenie silne korešpondovalo s hudobnou predstavou diela, s citlivou dynamickou a farebnou amplitúdou. Zbor „Medzi horami“ od Ivana Paríka je dôsledným hudobným sledovaním textu ľudovej balady Ľudský hlas tu zastáva i funkciu instrumentu, využívajúc všetky technické možnosti. Dômyselne premysle-

nú stavbu nenarúšajú ani silne kontrastné úseky. Napokon — umocňujú a podmieňujú kompozičnú celku. Slovenskí madrigalisti zaspievali skladbu so svetlým, precízne vypracovaným hudobným prejavom. Opera „Margita a Besná“ od Tadeáša Salvu je inšpirovaná — textovo i hudobne — folklórnym prejavom nášho ľudu. Áriu z tejto prvej slovenskej televíznej opery zveril dirigent sólistke SND Magde Hajóssyovej. Zaspievala ju čisto s citlivým prístupom k modernej a náročnej partitúre. Kompozične dôsledne hlasovo postavená a vygradovaná časť z opery, tvorila gradačný vrchol večera. Hajóssyová, spolu s Petrom Dvorským, sláčikovým triom v zostave Jela a Igor Špitkovci, Erika Friedlová, za citlivého klavírneho sprievodu Pavla Kováča, uviedli — spolu so Slovenskými madrigalistami — i komornú kantátu Bohuslava Martinu „Mikeš z hôr“. Patrí k cyklu Zpěvy o Vysočine. Pôsobivá skladba našla v Slovenských madrigalistoch spoľahlivých interpretov, v mnohom podporených kvalitným výkonom sólistov opery SND, menej však sláčikovým triom, ktoré nedokázalo vystihnúť charakter diela, silne ovplyvnený moravským folklórom. Drsný, netvárný prejav tria prekryval hlasové dispozície zboru. Komornou kantátou Bohuslava Martinu však Slovenskí madrigalisti postúpili o ďalšiu priečku v rebríčku hodnotenia, najmä i vzhľadom k poslucháčom, ktorým pripravili príjemný hudobný zážitok.

E. ČARŠKA

Moskovská filharmónia

„Symfonický orchester Moskovskej filharmónie je dokonalosť sama“. Úrvok z kritiky novín Pariss Presse sme čítali v bulletine slávnostného bratislavského vystúpenia Štátneho akademického symfonického orchestra Moskovskej filharmónie. Vystihol stručne charakter i umeleckú výšku telesa, S dirigentom Vasilijom Sinajským vystúpilo v Bratislave Redute 24. mája 1975. Mimoriadna udalosť — nielen pre Bratislavu, ale i pre viaceré mestá našej republiky, v ktorých privítali na koncertných pódioch jeden z najlepších orchestrov svetovej špičky! Mladý, nadaný dirigent Vasilij Sinajský je bratislavskému publiku nie neznámy. Pred dvoma rokmi vystupoval so SOCR na Interpódiu '73 a teraz sme zase mali možnosť sledovať jeho umelecký rast v domacom kolektíve. Skromným, ale citlivým gestom si vie získať orchestrálnych hráčov, pričom citlivé kon-

Štátny akademický symfonický orchester Moskovskej filharmónie s dirigentom V. S. Sinajským, laureátom dirigentskej súťaže Herberta von Karajana a s huslistom V. I. Žukom. Snímky: ČSTK

Snímka: archív autora

30 rokov

Na plnení nových úloh — súvisiacich s expanziou populárnej hudby — sa od začiatku 60-tych rokov podieľa podstatne širší káder tvorcov než predtým. Skladateľská generácia swingového zamerania sa už v tomto období plne uplatnila v tvorivej a inštitucionálnej sfére. Ich tvorba — v niektorých prípadoch až do súčasnosti — vychádza z pôvodného zamerania; častejšie je však posun kompozičného myslenia smerom ku preberaniu dielčích prvkov nového vývoja. Vplyva na to aj premena základnej funkcie hudby účelovej (tanečnej), na hudbu k počúvaniu. Skladatelia sa stali jedinou ústredne organizovanou zložkou zo všetkých profesií, zúčastnených na tvorbe tohto žánru a práve z ich radov sa regrutovali osobnosti zastávajúce v jednotlivých inštitúciách najdôležitejšie miesta. K výrazným postavám tejto skladateľskej generácie môžeme priradiť Jaroslava Laifera, ktorý — ako prvý na Slovensku začiatkom 50-tych rokov — začal komponovať orchestrálne tanečné skladby s výrazným vplyvom moderného jazzu; veľkú popularitu získali viaceré jeho tanečné piesne — od r. 1965 až do svojej smrti komponoval a aranžoval najmä pre svoju manželku — Marcelu Laiferovú. Všeobecne erudovanými — výsledkami v tvorbe a v interpretácii — sú dirigenti TOČR-u: Miroslav Brož a Vieraoslav Matušik — obaja majú na svojom konte víťazstvá na Bratislavských lýre. Bohumil Trnčka svojou kompozičnou, dirigentskou a interpretačnou činnosťou obsiahol mnohé žánre zábavnej hudby: začiatkom 60-tych rokov komponoval koncertné jazzové skladby a od druhej časti šesťdesiatych rokov sa venoval najmä komponovaniu tanečných piesní (strieborná BL r. 1970). Vynikol tiež v tvorbe angažovaných piesní. Pavol Zelenay má zásluhu ako organizátor hudobného diania, podieľa sa na organizovaní speváckych amatérskych súťaží, vyvíja pravidelnú inštruktívno-metodickú činnosť. Od r. 1967 je zamestnaný v Čsl. rozhlasu v Bratislave ako vedúci redakcie malých hudobných žánrov. Je autorom mnohých tanečných piesní, v r. 1974 získala jeho skladba zlatú Lýru. V skladateľskej práci Jána Siváčka je charakteristický prechod od piesní swingového a evergreenového modelu ku koncertne ponímaným piesňam, ktoré našli uplatnenie najmä na mnohých domácich a zahraničných festivaloch. Ľudovít Štrasel patrí k tým skladateľom, ktorí až do súčasnosti rozvíjajú a modifikujú swingový typ populárnej hudby. K tejto skladateľskej generácii (okrem menovaných sem patria aj ďalší významní skladatelia, ako napr. František Havlíček, Tomáš Seidman, Wojtech Wick, Ivan Vašíčka a i.), pribudli v druhej časti šesťdesiatych rokov aj ďalší mladí kompozitisti, z ktorých najväčší vplyv si zís-

faktové zaangažovanie sa každého z nich. Silou muzikality dokáže vystavať dielo každého štýlového obdobia.

Koncert pre orchester — „Karpatský“ — od domáceho autora M. Skorika zaujal hymnickým, slávnostným charakterom, silne podporeným exponovanou skupinou dychových nástrojov, ktorými autor podčiarkuje gradácie vrcholy diela. Už v tejto skladbe Moskovčania dokázali, že ich dychy ťažko zniesu konkurenciu. To napokon mali možnosť potvrdiť ešte i v 5. symfonii Petra Iljiča Čajkovského, v diele repertoárovom silne exponovanom — nielen domácimi, ale i všetkými svetovými orchestrami. Práve z toho dôvodu, že je nám symfónia dôverne známa z viacerých živých i záznamových prevedení (i s Leningradskou filharmóniou, vedenou Jevgenijom Mravinským), zaujalo nás osobitné umelecké ctenie mladého dirigenta, v mnohom odlišné od jeho kolegov. Sinajskému išlo predovšetkým o podčiarknutie hĺbky a bohatstva myšlienok. Nedramatizuje však, nepatetizuje, ale — akoby s ľahkým dotykom — rozvíja myšlienky, ktoré svojou silou dokážu zapôsobiť o to viac — lahodným, farebným bohatým, ale citlivo prepracovaným interpretačným doslovom. Zvlášť vyniklo poňatie Valsu, ktorý sa vznášal v opare rozťúzenia. Jeho brilantnosť priam žiarila. Koncertný majster Valentin Žuk predstavil sa i v sólistickej kreácii. Pre Bratislavu si zvolil Haydnov Koncert pre husle a orchester C dur č. 1 (namiesto pôvodne v bulletine citovaného Koncertu D dur). Jeho Haydn bol presvedčivý, muzikantsky citlivý (i keď trochu osobitý), ale silne vedený v štýle nemeckého hudobného klasicizmu. Žuk hrá a tvorí s prirodzenosťou, ľahkosťou, uvoľnenosťou, poslucháč vníma iba pôsobivosť a eleganciu prednesu. Hĺbka jeho muzikality sa prejavila najmä v II. časti — Adagiu. Žukov sólový vstup sa plne stotožňoval s celkovým vystúpením Moskovskej filharmónie (vedenej ináč Kirilom Kondrašinom), ktorej umelecká vyrovnanosť všetkých zložiek orchestra napomáha k neustálemu rastu a napredovaniu.

E. ČÁRSKA

SLOVENSKEJ POPULÁRNEJ HUDBY IV.

kali Ivan Horváth (r. 1970 zlatá Lýra), Igor Bázlik, Ali Brezovský, Peter Smekal a i.).

...

Tanečný orchester Čsl. rozhlasu v Bratislave, ktorý

sa postupne v ďalšom období stal najdôležitejším telesom (vo veľkej miere určujúcim celkový charakter slovenskej populárnej hudby). Od kompletného budovania orchestra, TOČR spolupracuje so všetkými významnými speváckymi a realizuje prevažnú väčšinu ich rozhlasových nahrávok — to zároveň znamená, že teleso tiež participuje na väčšine gramofónových platní a mnohých televíznych relácií. V prvých rokoch mal TOČR takmer výlučne charakter štúdiového telesa. Po r. 1970, keď sa zlepšila jeho interpretačná potencia, orchester nachádza aj priamy kontakt s obecnosťou — najmä na rôznych súťažiach a festivaloch. Od vzniku orchestra je jeho šéfdirigentom M. Brož; čoraz väčšmi rozširujúce sa úlohy si neskôr vyžiadali angažovanie ďalšieho dirigenta. Toto miesto zastával najprv I. Horváth a po ňom od r. 1971 V. Matušik. Prevažujúci podiel jedného telesa skrýva nebezpečenstvo prílišnej výrazovej a zvukovej uniformity — a tento problém nie je len potencionálny. Pri rozšírení spektra zohrali pozitívnu úlohu niektoré vokálno-inštrumentálne skupiny, ktoré postupne vznikali od začiatku 60-tych rokov (medzi najvýznamnejšie, dodnes pôsobiace, patria skupiny B. Hronca, G. Offermana, J. Veľčovského a i.) a primárne sa zamerali na profesionálne účinkovanie v nočných podnikoch. Zároveň však ich činnosť znamenala aj výrazný prínos pre zlepšenie interpretačnej úrovne slovenskej populárnej hudby v masovo-komunikačných prostriedkoch. Vplyv týchto skupín na evolúciu daného žánru nebol jednoznačný. Priama závislosť na komerčných mechanizmoch a bezprostredný styk s obecnosťou mali za dôsledok zvýšenie príťažlivosti ich produkcie, módný zvuk, pružnú dramaturgiu. Hudobníci sa do týchto telies grupovali predovšetkým z amatérskeho zázemia jazzových a rockových skupín a tak mali s obecnosťou od začiatku dobrý kontakt. Pri absencii malých divadelných scén sa inštrumentálne skupiny stali dôležitým miestom pre výchovu nových spevákov. Tu získali prvé profesionálne skúsenosti — až na málo výnimiek — všetci dôležitejší speváci súčasnej scény.

I. WASSERBERGER

(Pokračovanie v bud. čísle.)

GRAMORECENZIA

SLÁVNE SKLADBY FRANZA LISZTA
Mirka Pokorná — klavír
F. Liszt: Sonáta h mol, Španielska rapsódia, Tarantella (3. časť z cyklu Benátky a Neapol)
© OPUS Stereo 9111 0302

D'avosť, temperament, technická bravúra s určitým sklonom k virtuóznej exhibícii — charakterizujú Pokornej interpretáciu slávnych diel F. Liszta. Koncepcia Lisztovej Sonáty h mol skrýva v sebe rad úsŕkav, ktoré možno zhrnúť do jedného ústredného problému: ako zosúladiť agogicky romantický vzruch, hýrivosť farieb a fantázie s účinnou a logickou výstavbou. Pred vyše 15 rokmi objavila sa na trhu Lisztova Sonáta v gramonahrávke A. Fischerovej. Jej podanie vychádzalo z klaviristických technických

možností, ktoré azda nie sú tak neobmedzené, ako napr. u Pokornej. Maďarská klaviristka usilovala o čo najjednoduchšiu a najlogickejšiu agogickú výstavbu s výrazným použitím lyrizujúceho naturelu, ktorý vyrovnávala — v snahe po dosiahnutí účinného kontrastu — sýtym a dravým dramatismom. Rozdielnosť Fischerovej prístupu si ľahko uvedomíme pri spoznaní faktu, že toto Lisztovo dielo u A. Fischerovej vyplnilo temer celé dve strany dlhohrajúcej platne, zatiaľ čo podanie M. Pokornej iba jednu! Aj po-

vrhnej pozorovateľ z toho usúdi, že voľba tempa českej umelkyne je iná, kantabilných, široko rozospievaných miest je postupne menej. Hlavný problém prístupu M. Pokornej vidíme však v skutočnosti, že sa temer vždy necháva unášať svojimi veľkými technickými možnosťami a v návale radosti z vydatenej hry sa dostáva do takého tempa, že ďalší hudobný priebeh si nutne vyžaduje nápadné a nie vždy logicky vyznievajúce spomalenie. V dôsledku prílišnej hypertrofie bravúry sa celá agogika vlní v príliš veľkých výkyvoch — na úkor jednotnosti stavby. Pod girlandami zvukovo temer už sotva postrehnuteľných pasáží stráca sa (napr. v palcoch) skrytá téma, ktorú v tak prehnatom tempe nemožno plasticky vyzdvihnúť a ani sluchovo postihnúť.

Týmto črtami vyznačuje sa v podstate aj podanie ďalších dvoch skladieb — Španielskej rapsódie i populárnej Tarantelly. Rapsódia začína (práve zásluhou zdržanlivého tempa) veľmi sugestívne, škoda, že pri ďalšom exponovaní motívov nevyhla sa klaviristka (vo vleku svojho búrlivého temperamentu) zrýchleniu, ktoré tento počiatkový a skutočne silný účinok oslabuje. Najmenej tento prístup prekážal pri počúvaní populárnej Tarantelly, ktorá svojou množstrannou virtuozitou poskytuje Pokornej možnosť, výdatne načrieť do bohatého technického arzenálu. Elegancia, vtip, bravúra a rýchlosť sú v tomto prípade devízy, ktoré umelkyňa plne zročila.

V. ČÍŽIK

PRICHÁDZALI K NÁM S PIESŇOU

Pieseň frontového šófera — Pláva oblak — Cesty — Rozlička — Pod pláštom hviezd — Letecká — Kufuša — Pieseň námorníka — Sláviči tón — Pieseň o Dnepri — Tichá ukrajinská noc — Kalinka

Spievajú: H. Blehárová, E. Máziková, Z. Kolínska, E. Sepesiová, O. Szabová, D. Grán, K. Duchon, P. Vašek a JEZINKY. Hrá orchester zasl. umelca Gustáva Broma

© OPUS Stereo 9113 0355

PODMOSKOVSKÉ VEČERY

Podmoskovské večery — Úroda — Úspávanka — Daleko, ďaleko — To sa nikdy nevráti — Modrá ľan — Pochod z filmu Cirkus — Červená ruta — Niekde ďaleko — Temná noc — Poličko, pole — Letecká

Hrá tanečný orchester Čs. rozhlasu v Prahe, diriguje Josef Vobruba. Spolu účinkuje zbor P. Kühna
© OPUS Stereo v spolupráci s HI-FI klubom 9116 0343

V uplynulých dňoch pribudli na našom gramofónovom trhu dve dlhohrajúce platne Opusu: Prichádzali k nám s piesňou a Podmoskovské večery. Popri dvoch ruských a jednej ukrajinskej piesni priniesli v širokom časovom zábere reprezentatívny výber sovietskych populárnych piesní z pera renomovaných skladateľov (V. Solovjev-Sedoj, I. Dunajevskij, B. Mokrousov, M. Blanter, S. Tulikov, A. Novikov a ďalší). Ťažko hovoriť o každej platni osobitne — obe prezentujú populárnu piesňovú tvorbu krajiny Sovietov, i keď sa v tematickom výbere a spracovaní podstatne odlišujú.

Citlivá ruka dramaturgie sústredila na prvej platni vari najkrajšie piesne z obdobia Veľkej vlasteneckej vojny, z ktorých takmer každá nielenže už získala prívlastok „evergreen“, ale dosahuje i najvyššiu métu umelej piesne, keď autor ustupuje do anonymity a poslucháč vníma pieseň ako ľudovú. Okrem výraznej umeleckej hodnoty mali tieto piesne v čase svojho vzniku na viac obrovskú spoločenskú funkciu — pre interpretov i poslucháčov, frontové linie i vojnové zázemie. Preto, keď v nich odhliadneme bohatú melodičnosť a vrúcnosť, vnímame súčasne aj tento aspekt. Piesne sme už počuli v najrozmanitejších úpravách a interpretáciách, po prvýkrát sa však s nimi stretáme v takejto koncentrovanej podobe. A to je na platni to najzaujímavejšie. Z nahrávok

možno usudzovať, že vydavateľstvu nešlo o interpretáciu, čo najbližšiu autentickému podaniu (5-platňový komplet frontových piesní doviezol Opus priamo zo ZSSR). V modernej úprave, so slovenskými textami, v zúčastnenej, náladovo výstižnej interpretácii popredných slovenských spevákov a orchestra zastúžilého umelca Gustáva Broma znejú celkom súčasne. Znova máme možnosť, v porovnaní so súčasnou populárno-piesňovou tvorbou, uvedomiť si ich neopakovateľnosť, ich pevnú sieťnosť.

Druhá platňa obsahuje predovšetkým populárne melódie povojnových rokov v orchestrálnej úprave, nachádzame tu však i dve skladby z predchádzajúcej platne. Napriek tomu, že aj tieto skladby, hoci mladšieho dátá, poznáme v rôznych podobách, platňa predsa zaujme nekonvenčnými úpravami i zvukovou kvalitou. Zámerom upravovateľa B. Ondráčka bolo zrejme dostať melódie do takej podoby, v akej sme sa s nimi dosiaľ nestretli. (Pri počúvaní týchto nahrávok podvedome prichádzajú na um stereotypné aranžmány mnohých orchestrálnych úprav populárnych melódii...). B. Ondráček využíva sólisticky takmer kompletný inštrumentár, v sólových partoch jednej skladby vystrieda hneď viac nástrojov. Komorné obsadenie strieda so zvukom veľkého orchestra, zboru dáva úsporný, funkčný priestor, pracuje so syntetizátorom a prirodzenými zvukovými efektami. Tempore a rytmické zmeny oproti pôvodným tvarom sú skôr pravidlom než výnimkou. Drive orchestra v jednotlivých skladbách prispieva k žiadanému spádu celkového sledu nahrávok; azda iba posledná skladba nie je na záver dostatočne výrazná, čo je však už vecou dramaturgie. Interpret — Tanečný orchester Čs. rozhlasu v Prahe — nezostal nič dlžný menu špičkového čs. telesa. A tak zásluhou podnetu vydavateľstva, práve upravovateľa a realizátorov vznikli nahrávky, ktoré sa v množstve rôznych orchestrálnych úprav populárnych melódii v súčasnej dobe radia k tým najúspešnejším.

Prelepenia na obaloch avizujú, že platne sú príspevkom OPUSU k 30. výročiu oslobodenia Československa Sovietskou armádou. Z výsledku je zrejme, že si tvorcovia dali skutočne záležať. Obe platne po stránke dramaturgie, interpretačnej i zvukovej zjavne prevyšujú bežnú populárno-piesňovú gramoprodukciiu vydavateľstva. A to je príspevok bezosporu úspešný.

MÁRIA LUKAČOVÁ

Academy of St. Martin in the Fields

— čiže „Akadémia od sv. Martina na poliach“ — je, adekvátna dávneho významu pojmu „akadémia“, londýnským združením profesionálnych hudobníkov, ktorí pestujú komornú hudbu. Vystupuje v rôznych obsadeniach, podľa programových potrieb. Základ však tvorí „bachovský“ typ komorného orchestra: 13 sláčikových nástrojov vedených prvým huslistom (viď Slovenský komorný orchester). Týmto „primem inter pares“ súboru je Neville Marriner (v dirigovaní žiak Pierre Montauxa), ktorého sme — pri príležitosti československého debutu Akadémie na tohtoročnej Pražskej jari — požiadali o odpoveď na niekoľko otázok:

Názov súboru, ktorého ste umeleckým vedúcim, nám veľmi veľa nepovie...

— Začnem od Adama. Pojem akadémie je prevzatý z 18. storočia, kedy u nás znamenal skupinu profesionálnych muzikantov, ktorí sa slobodne združili za účelom muzikovania. Asi takto sme sa pred takmer desiatimi rokmi — v počte 30 ľudí — zišli aj my. Náš čembalista nám vtedy sprostredkoval prvé verejné vystúpenie — cyklus šiestich koncertov v londýnskom kostole sv. Martina na poliach (dnes už neleží na poliach,

NÁŠ ZAHRANIČNÝ HOST

ale v rušnej štvrti), kde bol riaditeľom chóru. Ešte predtým, než sme cyklus odohrali, natočili sme gramofónovú platňu a firma nás otitulovala dnešným názvom, lebo sa najviac ponúkal a odpovedal vtedajšej skutočnosti. Odtedy sme však s kostolom sv. Martina neboli už nikdy v žiadnom spojení, ale keď sme si chceli zvoliť pre koncertovanie nejaké jednoduchšie meno, gramofónová firma nám to vždy, s poukazom na našu platňu, rozhovorela. A tak sme prídelenému názvu zostali verní dodnes.

Členovia súboru majú hlavné zamestnanie v iných telesách, alebo ensembloch. Nevznikajú tým problémy pri verejných vystúpeniach, hlavne pri zájazdoch do cudziny?

— Napríklad z účastníkov pražského zájazdu sú dvaja koncertnými majstrami londýnskych orchestrov, traja členmi sláčikových kvartet, kontrabasista pôsobí v Menuhinovom orchestri a hobojsista v Anglickom komornom orchestri. Združujeme asi 30 hráčov na sláčikové nástroje a z tohoto počtu dá sa aj pre zahraničný zájazd vybrať obsa-

denie, v akom obvyčajne koncertujeme. Musíme však tomu vždy prispôbovať i program. Uvoľňovanie nie je celkom jednoduché, ale na zvláštne potiaže nenarádza. Ak si chce u nás orchester udržať skutočne dobrých muzikantov, musí im dať trochu voľnosti. Preto aj my dávame prednosť slobodnej voľbe pred zmluvnými záväzkami.

V dvoch pražských programoch ste neuvedli ani jedno anglické dielo...

— Zo starej anglickej hudby pre sláčiky sa — až na Purcella — zachovalo veľmi málo hodnotných skladieb, preto sa v tomto smere orientujeme na modernú tvorbu. Veľmi často hráme Tippetta, ktorého pokladám za nášho najlepšieho skladateľa. Komponoval i srdcom, zakiaľ, napríklad u Brittena — podľa môjho názoru — prevládá trochu mozog. Sumárne povedané — hráme všetko, čo je nášmu obsadeniu, ktorého jadro tvoria sláčikové nástroje, dostupné. Z vašej tvorby máme v repertoári serenádu A. Dvořáka i J. Suka. Chceme využiť pobyt v Prahe, aby sme sa rozhládli i po vašej súčasnej tvorbe. V. Kalabis píše pre nás už čembalový koncert.

Koncertovali ste aj v ázijských krajinách. Ako tam prijímajú európsku barokovú hudbu?

— Boli sme iba v niektorých oblastiach Ázie, v Singapure, Malajzii a, samozrejme, i v Japonsku. Povedal by som, že záujem o naše hudobné baroko tam je, jeho intenzita však kolíše a líši sa aj kvalitatívne. Mýlime sa, ak si myslíme, že Japonci majú enormný vzťah k Bachovej tvorbe. Oceňujú ju, to áno, ale z citového hľadiska ich necháva chladnými. Väčšiu šancu na prijatie má talianska hudba — Vivaldi, Scarlatti, Corelli, ktorí svojou formálnou konvenciou sú ich hudobnému chápaniu a vnímaniu bližší.

Aké umelecké úlohy vás čakajú v najbližšom čase?

— Z Prahy cestujeme priamo do Ženevy a Lausanne. Po návrate do Londýna budeme dva týždne nahrávať na platne Haydnove symfónie a Rossiniho predohry a vystúpime tiež na anglických letných festivaloch. Ja osobne medzitým odídem do USA, kde budem dirigovať Bostonský symfonický orchester. Na jeseň bude Akadémia vystupovať bezomňa, to znamená v menších obsadeniach. Budem totiž znova v Spojených štátoch a v Los Angeles budem dirigovať podobný komorný orchester a okrem toho mám dirigentské záväzky v Minneapolis.

MIROSLAV ŠULC

Hudba je dušou národa

Nemienim sa vracáť k premiére celovečerného baletu mladého leningradského hudobného skladateľa A. P. Petrova „Stvorenie sveta“ na scéne ND v Prahe, ktorého inscenáciu pražská recenzentka označila právom za „pieseň o radosti“. Zaujala ma skôr samotná osobnosť tohto hudobného skladateľa, ktorý ma prijal vo svojom leningradskom byte.

Ak sa v labyrinte leningradských ulíc náhodou stretnete s poštárom a spýtate sa na adresu Andreja Petrova, neuvedie ho to do rozpakov, hoci Petrovovcov žije v meste takmer 10 tisíc. Jeho hudbu poznajú nielen v Sovietskom zväze, ale aj v mnohých iných krajinách. Piesne Na vršku, Kráčam po Moskve, Belasé mestá si zaradili do repertoáru známi estrádni umelci. Spievajú ich v češtine, slovenčine, nemčine, poľštine, japončine, angličtine, španielčine i v ďalších jazykoch.

Vaše doterajšie práce?

— Som autorom troch baletov, operety, vokálnych cyklov, symfonických poém, hudby k predstaveniam. Za najúspešnejšiu považujem poému na pamäť padlým. Venoval som ju hrdinom leningradskej blokády. Pred dvoma rokmi odznela aj na hudobnom festivale Pražská jar. Odtedy ju uviedli aj vo Varšave, Berlíne a v Londýne.

V novembri 1974 uviedli v Prahe vaše nové dielo — vokálno-symfonické fresky Peter Veľký pre sólistu, zbor a orchester. Tohto roku sme ju počuli aj v SF...

— Moje fresky sú svojráznym konceptom k veľkému divadelnému dielu, na ktorom húževnato pracujem.

Ako sa vám žije v Leningrade?

— Človek tu doslova na každom kroku podáva ruku histórii. Bývam v Petrovskej ulici. Oproti — na nábreží Nevy —

je slávny dom Petra I. Nič ma nemôže lepšie oduševňovať k práci nad operou Peter I., než práve táto panoráma. Stojí predom veľmi ťažká úloha — po prvý raz stelesniť v hudbe obraz tohto panovníka. Aby som to mohol urobiť čo najlepšie, podujal som sa na veľkú výskumnú prácu: vyhľadal som piesne a nápevy, ktoré sa vyskytovali v Rusku 18. storočia. Dodajú opere nielen sviežosť, ale aj vznešenosť, epickú dokonalosť a hodnotnosť. I keď som vytváral obraz doby, ktorá je od nás taká vzdialená, myslel som ako súčasný umelec. Chcem dosiahnuť v partitúre syntézu starodávnych intonácií a rytmov so súčasnými spôsobmi spracovania hudobného materiálu.

Minulý rok ste otvorili Večer českej komornej hudby v leningradskej Malej sále filharmónie...

— Stála výmena koncertov medzi leningradskými a česko-slovenskými hudobníkmi sa už stala tradíciou. Rád sa jej zúčastňujem — i ako predseda Leningradskej organizácie skladateľov. No nie je to iba dobrá tradícia. Je tu znatná potreba, ktorú si vynnucuje jednota nášho svetonázoru i našich úloh. Samotná dialektika rozvoja socialistickej spoločnosti, estetické potreby nášho súčasníka nabádajú hľadať nové cesty, nové spôsoby stvárňovania všeobecne platného materiálu, presnú mieru vzájomného vzťahu tradičného a novátorského. Výhodiskom musí byť využívanie celej škály možností, aké nám dáva súčasná technika.

Čo môžete povedať na adresu československej hudobnej verejnosti?

— Vážim si ju veľmi hlboko. Teší ma premiéra môjho baletu Stvorenie sveta na scéne ND. Pozdravujem svojich kolegovo-skladateľov, želajúc im veľa zdaru v ich práci pre povznesenie národa, ktorý mi je taký blízky a sympatický...

J. I.

lom „Čo je pod klobúkom“. Záujem o choreografiu vznikol — podľa jeho vlastných slov — vnútornou potrebou, vyjadriť závažné spoločenské problémy a myšlienky špecifickými prostriedkami tanečného umenia.

V roku 1969 sa stáva riaditeľom baletu v Pécsi a od roku 1970, kedy prestal pôsobiť ako tanečník, aj baletným majstrom a choreografom. Radikálne omladil a zvýšil kvalitatívnu úroveň súboru. Realizoval niekoľko večerov — najprv rozprávkový balet pre deti, potom balet o problémoch mladej generácie „Spoločnosť“, šesť malých baletných epizód — zaoberajúcich sa vnútornými stavmi a problémami človeka („Obnažený“), ďalej „Dva portréty“ na hudbu B. Bartóka balet „Ticho“, zaoberajúci sa životom muža a konečne večer na Mahlerovu hudbu, ktorý realizuje na našej scéne a na jeseň tohto roku aj v Malom divadle v Leningrade.

Ako tanečník, pedagóg a choreograf precestoval prakticky celý svet — Rakúsko, USA, Veľkú Britániu, Turecko, Indiu...

E. BARTKO

Zo zahraničia

Na programe 12. ročníka Dní organovej a klavécinovej hudby vo Vratislavi boli všetky motetta J. S. Bacha. Okrem toho tu zazneli aj všetky sonáty pre flautu.

Medzinárodný skladateľský konkurz, organizovaný fundáciou Gaudeamus (Holandsko) bude v dňoch 12.—16. septembra t. r. Spomedzi zaslaných skladieb z 22 krajín zazneli víťazné na koncertoch počas Medzinárodného týždňa hudby, ktorý bude v spomínaných dňoch. (H. L.)

Opera v Düsseldorfe našťudovala dielo Arnolda Schönberga Mojžiš a Aron. Predstavila sa s ním aj v Bruseli. Hlavné úlohy vytvárali basista Peter Meyen a tenorista Sven Eliasson. Predstavenie zanecháva dojem prostej veľkoleposti.

V rakúskej tlači si získal veľký ohlas musical Šťastní piráti od pražských autorov P. Novotného, M. Gargulu a O. Korteho. (RA)

Viedeň oslavuje 150. výročie narodenia „kráľa valčíkov“ J. Straussa skutočne veľkolepo. O. i. vyšla tu kniha, v ktorej poprední grafici publikujú kresby inšpirované menom Strauss, organizované sú rôzne súťaže a k jubileu vydali zvláštnu platňu. (RA)

Bruselská opera uviedla nové našťudovalie Mozartovej opery Così fan tutte v režii Idy Hulsmanovej. Ako píše tlač, režisérka sa podarilo vyjadriť — bez stopy ťažkopádnosti — skryté symboly tejto opernej komédie. Hudobné dielo našťudoval Armijn Jordan.

Wolfgang Fortner napísal skladbu Prismen pre viac sólových nástrojov, ktorú kritika považuje za prejav úmerného moderného myslenia. Vychádza z citlivého chápania sólových nástrojov.

Dessauova opera Odsúdenie Lukulla sa pripravuje v divadle v Kiel.

V New Yorku uvedú Korngoldovu operu Mŕtve mesto.

Päť veľkých Pendereckého skladieb uvedú v najbližších mesiacoch významné svetové orchestre.

Na turné po Sovietskom zväze odišiel súbor Veľkého symfonického orchestra Poľského rozhlasu a televízie z Katovic. Na programe koncertov je predovšetkým poľská hudba — skladby Bacewiczovej, Bairda, Pendereckého. Orchester vystúpi v Moskve, Vilne a v Minsku.

Ešte veľa mesiacov nás delí od veľkého Medzinárodného konkurzu dirigentov, zasväteného tvorbe brazílskeho skladateľa H. Villa-Lobosa v dňoch 17. až 25. novembra t. r. Prihlášky sa prijímajú do októbra t. r. Na konkurze sa udeľujú tri ceny: 1. Prix Villa-Lobos (3000 dolárov), 2. Prix S. Koussevitzky (2000 dolárov) a 3. Prix E. Guarnieri (1000 dolárov).

Tohtoročný hudobný festival Moskovské hviezdy (5.—13. mája) bol venovaný 30. výročiu víťazstva nad fašizmom.

Do Buenos Aires pozvali skupinu sovietskych umelcov, ktorí majú uviesť Musorgského operu „Boris Godunov“. Režisérkom bude Josif Tumanov, dirigentom Jurij Simonov. V hlavných úlohách vystúpia: Jevgenij Nesterenko a Irina Archipovová. Premiéra sa plánuje na jeseň.

Prvú cenu na XIII. medzinárodnom konkurze mladých interpretov modernej hudby v Holandsku (21.—26. marca v Rotterdame) získal taliansky kontrabasista Fernando Grillo. Konkurzu sa zúčastnilo 30 hudobníkov z 11 krajín.

V Czenstochowe sa už ôsmy raz konal poľský festival huslistov Grazyny Bacewiczovej.

Na zahraničné turné odišiel súbor poľskej Národnej filharmónie s dirigentami Witoldom Rowickým a Andrzejom Markovským a s huslistom Konstantom Kulkom. Poľskí umelci začali svoje turné v Československu (na festivale Pražská jar). Ďalšia trasa vedie cez Viedeň do Lausanne a Španielska, potom cez Švajčiarsko — späť do Rakúska.

Skladateľský koncert Bohuslava Scháfpera bol 7. mája t. r. vo Viedni — v galérii Ariadne. Na programe boli skladby elektronické (Synthistory, Concerto for tape), klavírne (Model 4 a Model 8) a „Projekt“ pre klavír a mg pás.

Už po tretí raz sa mladí hudobníci z celého sveta stretnú v dňoch od 3. do 18. júla na festivale Mladost a hudba vo Viedni. Podobne ako na predchádzajúcich stretnutiach bude na programe tiež deň mládežníckych inštrumentálnych orchestrov a týždeň orchestra s chlapčenským zborom.

Predstavujeme

SÁNDORA TÓTHA, nar. 1938 v Bukurešti, riaditeľa umeleckého šéfa baletu Národného divadla v Pécsi — tvoren baletného večera SND „Stretnutie s Mahlerom“.

Absolvent Baletného učilišťa v Budapešti. Vďaka svojím dispozíciám absolvoval učilište za päť rokov — namiesto predpísaných deväť. V roku 1960 nastupuje do vytvárajúceho sa baletu v Pécsi, kde pôsobí ako sólový tanečník (súbor viedol I. Eck). Vytvoril rad vynikajúcich postáv v rôznych baletných inscenáciách — Pávačina, balety na hudbu Vivaldiho, Couperina, Purcella... V roku 1966 dostáva za svoje interpretačné úspechy štátne vyznamenanie F. Liszta. V roku 1968 odchádza na polročný študijný pobyt do Leningradu (u dnes už neobohého A. Puškina), kde sa intenzívne venuje problémom a otázkam tanečného remesla, pedagogiky a choreografie.

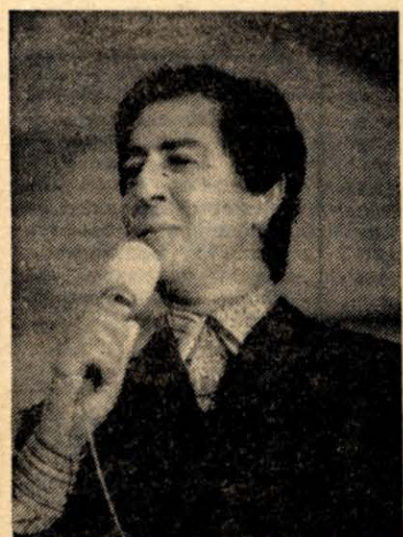
Ako choreograf sa predstavil v roku 1964 svojou prvotinou, satirickým die-

Obrazom o hudbe

Významný taliansky skladateľ a dirigent Nino Rota bol jedným z najvýznamnejších festivalových hostí Bratislavskej liry. Zdá sa však, že obecenstvo neocenilo osobnú účasť tohto skladateľa, ktorý spolupracuje s najvýznamnejšími tvorcami moderného filmu.

Vico Torriani nepoprel vysokú profesionalitu svojho umenia. Jeho repertoár však značili odborníci za „typický pre staršiu nemeckú tanečnú hudbu“.

Cliff Richard nezostarol — umelecky, ani ľudsky, ale nepredviedol ani podstatnú zmenu svojej umeleckej orientácie. Volakedy šokujúci — dnes pútajúci — stále udržiavať profesionálnou.

Snímky: ČSTK

Nie je dôležité vyhrať, ale zúčastniť sa

(Dokončenie z 1. str.)

mimo hlavného prúdu populárnej hudby. A naopak, — maďarská skupina Corvina nepotvrdila dobrú povest tamojších rockových skupín. Pre recenzenta bývalá najproblematickejšie produkcie dobrej profesionálnej úrovne s pochybnou náplňou. Vico Torriani predviedol v brilantnom prevedení všetok nevkus, typický pre staršiu nemeckú tanečnú hudbu a pre dnešný svet seniorských klubov viedenskej a západonemeckej televízie. Pri takýchto spomienkach si pamätník môže povedať: „Nie je ani taká škoda, že to všetko je už za nami“.

V porovnaní so zahraničným priemerom

naša špička výborne obstála. Mimosúťažné vystúpenia československých formácií boli divácky najatraktívnejšou súčasťou festivalu. Lyrické dni poskytli takmer úplný obraz o súčasnom stave tejto hudobnej oblasti u nás. Mimo rámca festivalových koncertov vystúpili mnohé popredné skupiny na koncertoch výstavy Gramo '75 (Laufer, Collegium musicum a i.), a na Lyrických večeroch vo V-klube (Hronec, Revival a iní). Z festivalových vystúpení znamenal skutočný zážitok program Karla Gotta (konečne s novým repertoárom). Zaujímavý bol aj recitál Waldemara

Matušku, i keď tu možno konštatovať, že predchádzajúca spolupráca s V. Hybšom bola pre neho primeranejšia, ako terazšia trampská poloha skupiny K. T. O. (Kamaráti táborových ohňov). Pre nás zvlášť zaujímavé boli podnetné vystúpenia dvoch slovenských speváčok: Jana Kociánová začala systematickú spoluprácu s Novým tradiciálnom (nedávno dokončili spoločnú LP platňu). Jej sugestívne podanie tradičných a evergreenových skladieb bolo výbornou popularizáciou jazzu. Nadšená reakcia obecenstva ukázala, že tento druh hudby má ešte široký potenciál. Marcela Laiferová uviedla svoju novú sprievodnú skupinu Trend. Pre naše pomery v nej novú kvalitu predstavuje dievčenské vokálne trio a najmä rocková rytmická sekcia s výrazným driveom. Samotná sólistka predviedla vkus-

P. Polák: HUDOBNOESTETICKÉ NÁHLADY V 18. STOROČÍ — Od baroka ku klasicizmu, vyd. SAV v Bratislave 1974, strán 304

Knižný glosár

Knižný glosár

Dnešná atmosféra v oblasti muzikológie musí myslieť viac na prítomnosť a socialistickú budúcnosť, než na minulosť. Avšak aj interpretácia estetického myslenia minulosti tvorí podstatnú črtu dialektiky: veď dať jestvuje vo forme histórie a teórie predmetu, dejiny sú vlastne depozitárom skúseností nazhromaždených ľudstvom. Ak chceme odhaliť podstatu predmetu, musíme preskúmať jeho dejiny. Slovom Z. Nejedlého „nemôžeme nevedieť, čo veľkého vykonali ti, čo boli pred nami, a nemôžeme nechtieť a nesnažiť sa to zužitkovať i pro seba a stavieť na tom ďalej“. Hudobné umenie je vždy historické a jeho väzba s tradíciou sa prejavuje rôznymi formami, citáciami z historických uzatvorených epôch hudobného vývoja, alebo preberaním niektorých kompozičných foriem. V zmysle tohto postoja berieme so záujmom do rúk znamenité koncipované a vedecky fundované knihu P. Poláka. Autor knihy chce obľahčiť duchovné milieum doby a je si správne vedomý, že bez tohto riešenia nemožno robiť syntézy; nejde mu však o komplexný pohľad na dobové hudobno-estetické náhľady vôbec, ale o odkrytie myšlienok, v súvislosti so zrodom a vývojom hudobného klasicizmu. Práve širšie súvislosti, aplikácie a aktualizácie estetických náhľadov 18. storočia nútia recenzenta k niektorým interpo-

láciám, ktoré však nechápem ako nedostatky Polákovej knihy.

V ruskom umení 18. storočia sa rozvinuli obidva dobové smery: klasicizmus a sentimentalizmus, línia vznešene oslavnej i kriticko-satirická, vždy však s mohutným záujmom o národnú a vlasteneckú tematiku, takže aj v smere tak internacionalnom (ak chcete „kozopolitnom“) ako klasicizmus sa presadila tradičná špecifickosť ruskej kultúry. Estetika našla svojich mysliteľov v P. A. Tolstom, A. M. Belocelskom, A. Bolotovovi, M. V. Lomonosovovi, A. N. Radiščevovi, I. Krylovovi, A. Annenkovovi... Ruský hudobný klasicizmus nie je iba „eine pittoreske Note in das Konzert der europäischen Musik“, ale proces, v ktorom „i krestianski čuvstvovat umejut“ (slovami Karamzina). Dobrá Polákovu informovanosť o Hegelovi chceme doplniť zmienkou, že v korešpondencii nemeckého filozofa nájdeme veľa narážok na hudbu, hlavne taliansku, ktorú miloval. Preto azda nenašiel svoj vzťah k Beethovenovi. Ak Polák sa pozerá na klasicizmus ako na niečo syntetizujúce, univerzálne a všeludské, upozornili by sme, že v atmosfére nemeckého národa (po Viedenskom kongrese) antinómie Rossini — Mozart, alebo Rossini — Beethoven neboli problémami iba estetickými, ale aj národnými a politickými. Ohlas tejto skutočnosti sa ozve aj na východe Európy, napr. u Puškina, alebo Serova. (V každom prípade odporúčame premýšľať čitateľovi, aby si dobré informácie z Polákovej knihy doplnil zo štúdie A. Klimovského a V. Selibanova „O niektorých muzikálnych príviazanostiach Gegela“ v zborníku Voprosy teorii i estetiki muzyki, 12. zväzok, Leningrad 1973.) Aktualizujúce Hegelovu estetiku, musíme nepochybne zamieriť i na naše Slovensko, napr. k Bellovým prejavom o slovenskosti a slovanskosti hudby, ktoré okrem iných zdrojov (Serov) vchádzajú aj zo štúrovského hegelianizmu, ďalej napr. ku K. Kuzmánym, ktorý sa nevedel plne oduševniť filozofiou Kanta, alebo Hegela.

J. G. Herdera, ktorému autor knihy venuje viac ako stránku, doplníme upozornením, že popredného bojovníka za zbieranie ľudových piesní spájame s umením českého a slovenského národného obrodenia. Kollár, Čelakovský, Han-ka a i. príslušali Herderovej ná-zorv o čistej národnosti, ktorú (podľa jeho teórie) najrýdzejšie prejavujú skvosty ľudových piesní. A pokiaľ Polák píše o Goethem a univerzalizme klasicizmu, citujme nemeckého básnika, ktorý sa v roku 1795 vyjadril k profilácii klasickeho národného tvorcu: „Kedy a kde sa rodí klasic-ký národný autor? Ak nachádza v dejinách svojho národa danosti a ich dôsledky v šťastnej a významnej jednote; ak nepostráda v zmýšľaní svojich krajanov veľkosť, v ich citoch hĺbku a v ich konaní silu a dôslednosť; ak sám, preniknutý národným duchom, cíti, že je schopný prostredníctvom génia, ktorý v ňom prebýva, sym-patizovať s minulým i prítomným“. Kollár, Šafárik a Holý, početní skladatelia českí, alebo ruskí sa týmito „klasicckými národnými autormi“ stali. Veľa pozornosti venuje autor názorom J. Matthesona, ktorý je pre nás — okrem iného — zaujímavý aj tým, že uverejnil životopis banskobystrického rodáka a organistu Jána Francisciho. V práci „Kern melodi-scher Wissenschaft...“ zaujím-al sa o formu mazurov a po-

lonéz (podľa informácií u poľského muzikológa A. Chybiń-ského). Tak by sme mohli pokračovať aspoň u kľúčových reprezentantov a uvažovať, či by sa zrnká estetického myslenia nenašli aj u W. Hogartha, E. Bonnota de Condilacca, F. Caglegarila, A. Vallottiho, H. F. Langlého, A. E. Chorona (od-porcu objavov Rameaua), Če-cha F. Němečka a i.

Polákova dlho rodiaca sa kniha je kvintesenciou a pe-dantnou klasifikáciou starost-livo zhromažďovaných faktov. Látka je vyložená plasticky a bez verbalizmov, vecne a správ-ne. Množstvo citátov nevadí: sú dokladom objektívneho hodnotenia a zárukou presného myslenia: z neho vysvitá, že iniciatíva veľkých tvorcov prý-tí z inšpirácie, z duchovnej klí-my, z podnetov spoločenských zmien i z nových estetických tendencií.

Jaroslav Iwaszkiewicz: FRY-DERYK CHOPIN
Vydal OPUS, 1974, Preklad z poľského originálu: dr. M. András a M. Krno.

Vo februári minulého roku sa dožil 80 rokov významný poľský lyrik a epik, dramatik a esejista Jaroslav Iwaszkiewicz, autor mnohých diel veľkej spoločenskej došaznosti, nebyvalého poetického lesku a krásy. Jeho vzácne sugestívne, dynamické a spontánne belat-ristické výpovede sa snúbia s intelektuálnou a etickou refle-xiou klasickej hĺbky a koncen-trovanosti. Poľská kritika a li-terárna veda jednoznačne oce-ňujú Iwaszkiewiczov literárny prínos, jeho vyprávačské ume-nie i umele esejistického es-presívneho štýlu.

Iwaszkiewiczovu knihu o Chopinovi poznáme u nás už dlhšie z českého, alebo nemeckého prekladu. Dnes však máme po ruke pretlačenie do výrazovo bohatej slovenčiny. Zriedka sa stáva, aby beletrista bol aj na dobrej úrovni muzikológa, ovládajúceho literárnu kritiku, fakty (i v podrobnostiach), a keď ide len o jediného umelca, o kroniku jeho života, zápasov vonkajších i vnútorných. Biografia o Chopinovi je poetická, bez vulgarizácií a bez násilného estetizujúceho zvažovania, či poľský génus je romantik, alebo realista. Je vecne a muzikologicky vyhovujúca a prezrádza spisovateľovu úctu k faktom i k dokumentárnej hodnote chopinovskej korešpondencie; je zaujímavá paralelami literárnymi (napr. balzacovský Paríž a pod.). Z knihy pozorný čitateľ vycíti, ako keby spisovateľovo vyprávanie bolo „dialógom“ so sebou samým, so životnými osudmi poľského majstra, so zaujímavými epizódami a kulmi-nujúcimi situáciami (napr. umelcov odchod z vlasti, láska k Márii Wodzińskiej, skladateľovo umieranie). A tak chopinovská kronika obsahuje kapitoly umeleckej jasnosti a sviežosti, napätí i peripetii, známych z najlepších spisovateľových románov a noviel. Zvedavého a kritického čitateľa azda zväbi Iwaszkiewiczov výklad Chopinovho vzťahu k G. Sandovej — ku konfrontácii s názorom francúzskeho spisovateľa A. Mauroisa, ktorý príčinu rozchodu po toľkoročnom spolužití vidí v inom svetle. Českému čitateľovi bude zasa sympatické, ako spisovateľ milo rozpráva o Chopinových vzťahoch k českým vzdelancom. (Len mu budú chýbať mnohé detaily...). Portrét Chopina v Iwaszkiewiczovej knihe je zložitý, hlboko ľudský, kladný, farbitý, nie však sentimentál-ný.

J. TVRDON

ne vybraný repertoár, čo však nemožno povedať o niektorých prvkoch vonkajšej prezentácie (prílišná exaltovanosť v pohyboch a konferanse).

Vystúpenia Laiferovej

a Kociánovej majú sympatickú črtu v tom, že obe narážajú výrazovú uniformitu a hľadajú nové možnosti obohatenia svojho výrazového spektra. Jubilejná Lára potvrdila svoj význam pre našu populárnu hudbu. Podobne, ako v predchádzajúcich rokoch, i teraz poskytila dôstojný rámec pre prezentáciu hudby, ako aj pre pracovné a spoločenské stretnutia zástupcov inštitúcií a príslušníkov tvorivých profesií. Zároveň musíme konštatovať, že počas desať rokov existencie podujatia sa nahromadili, že mnohé nedostatky štatutárneho charakteru, pri výbere zahraničných účastníkov a prevádzky koncertov, o ktorých sa všeobecne vie, no z roka na rok pretrvávajú. Je už na čase previesť doteraz získané skúsenosti do praxe. Potom môže Lára ešte dlhé roky úspešne plniť svoje poslanie.

V článku „Na okraj Československej hudobnej žatvy“ (HZ č. 12) bola nepresná informácia, v súvislosti s rozhlasovou nahrávkou laudatória A. Očenáša: „Miloval som ňu“. Dielo nenaštudoval — pre rozhlasový účel — zaslal umelec Ladislav Slovák, ako sa uvádza v hodnotiacom materiáli, ale dirigent Jiří Pinkas Ospravedlňujeme sa dirigentom a čitateľom.

—r—

HUDOBŇÝ ŽIVOT — dvojtyždenník. Vydáva Slovkoncert vo Vydavateľstve OBZOR, n. p., ul. Čs. armády 35, 893 36 Bratislava. Vedúci redaktor: dr. Zdenko Nováček, CSC. Redakčná rada: Pavol Bagin, Ľubomír Čížek, prom. hlst Ladislav Dóša, Miloš Jurkovič, Alojz Lukáš, prom. ped. Zdenko Mikula dr. Michal Palovčík, dr. Gustáv Papp, Miroslav Sulc, Bohumil Trnávka, Bartolomej Urbanec. Adresa redakcie: Gorkého 17/VI, 893 36 Bratislava, telefón 38234. Administrácia: Vydavateľstvo OBZOR, n. p., ul. Čs. armády 35, 893 36 Bratislava. Inzerčné oddelenie: Gorkého 17, 893 36 Bratislava. Tlačňa Nitrianske tlačiarne, n. p., 949 01 Nitra. Rozširuje: Obdobníkvyv prednlatiteľov prísma PNS — Ošredná expedícia tlače, administrácia odbornej tlače, Gottwaldovo nám. 48/IV, 805 10 Bratislava. Obdobníkvyv odbornej tlače v zahraničí prísma SLOVART dč. spol., Leningradská ul. č. 11/1, 896 26 Bratislava. Cena jedného výtlačku 2.— Kčs. Neobdobnané rukopisy sa nevracajú. Indexné číslo: 49215. Registrácia Měld: SOTI 6/10

K päťdesiatinám

J. M. Dobrodinského

Hlavný zborník Miesaného zboru Slovenskej filharmónie J. M. Dobrodinský skončil po štúdiách na pražskom konzervatóriu VSMU v triede Václava Talicha, od r. 1954 pôsobil ako zborník v Čs. rozhlas v Bratislave, v r. 1957 prešiel s týmto telesom do Slovenskej filharmónie, kde neskôr prevzal funkciu hlavného zborníka. S týmto telesom nastudoval veľa premiér, nahral mnohé veľmi dobré rozhlasové a gramofónové snímky, ktoré boli ocenené i v zahraničí. (Podiel na Grand Prix za nahrávku Lisztovho oratória „Sv. Alžbeta“.) Cena Frica Kafandu a Cena Supraphonu do istej miery vyjadrujú jeho zásluhy. Pri príležitosti jeho päťdesiatiny (22. VII.) sme jubilanta požiadali o rozhovor.

Talich nemá na Slovensku veľa žiakov. Napriek tomu sa legendárne spomína jeho pedagogická práca. Čo považujete za najcennejšie v Talichovej pedagogickej činnosti?

— Vždy zdôrazňoval etický prístup k práci dirigenta. Ak zastáva funkciu šéfa, musí sa starať nielen o vlastný rast, ale i všetkých tých, ktorých vedie. To predpokladá veľmi starostlivú a intenzívnu prípravu. Poznať partitúru a vedieť

Zborník závažných zásluh

umelecky do budúcnosti. Ako ste tieto zásady aplikovali v polohe umeleckej i etickej na prácu zboru SF?

— Slovenský filharmonický zbor sa postupne stáva plne profesionál-

toto poznanie preniesť na teleso. Podľa Talicha nikdy neušetrí, stále na seba pracovať, pozeráť

ným telesom. Začal na báze amatérskej, až postupne prerástol do profesionality. Profesionálny zborový spevák — koncertný — potrebuje k svojmu uplatneniu dôslednú výchovu. Musí ukázať napr. orchestrálnym hráčom, že je plnohodnotným partnerom, že si zaslúži rovnaké spoločenské uznanie. Aby sa zbor stal rovnocenným partnerom symfonického orchestra, je veľmi ťažká práca. Toto mám vždy pred sebou, pravda, okrem iných aspektov, ktoré musí každý dirigent sledovať.

Nazdávate sa, že Slovenský filharmonický zbor pod vašim vedením dosiahol už vyhranený umelecký štýl a má svoje interpretačné črty?

— Usilujem sa o to. Predovšetkým mi ide o zvukovú stránku. Mám na mysli to, čo vyrastá zo slovenskej reči. Ak dosiahli Česi, Maďari alebo Rusi nápadné zborové vyhranenie, často to vychádzalo práve zo zákonitostí a kvalít jazyka. Snažím sa, aby zbor zvládol i technicky najnáročnejšie úlohy, mal vyhranenú artikuláciu, rytmickú stránku, frázy

— s tými istými nárokmi, ako orchestra. Vlastný charakter sa buduje z vyhranených jednotlivých speváckych typov. Pravda, zbor je kolektív, do ktorého každý prispieva svojím podielom. Vyhranenie vlastného interpretačného profilu pokračuje, myslím, uveďme, ako hocikedy predtým.

Ste v etape prípravy veľkého zahraničného zájazdu, veľkého hosťovania na Štrasburských hudobných slávnostiach. Bude to veľká príležitosť na demonštrovanie všetkých kvalít.

— Okrem vystupovania v Don Carlosovi máme koncerty zo starej slovenskej zborovej tvorby, uvedieme slovenské skladby, inšpirované ľudovou piesňou a Rachmaninov. Nešpor, ktoré po návrate uvedieme i v Bratislave — na nádvorí Starej radnice. Okrem toho spievame v Prokofievovej kantáte Alexander Nevskij. Vystúpenia by mali byť na výbornej interpretačnej úrovni. Hneď na jeseň sa pustíme do veľkých plánovaných koncertných akcií.

Z. N.

Celoštátna spartakáda bude nielen veľkou teľovýchovnou slávnosťou, ale i demonštráciou zladenosti pohybu a hudby. Spartakáda hudba vo svojom celku predstavuje účelné spojenie overených klasických diel so skladbami, komponovanými priamo pre jednotlivé zostavy. Sympatiké je, že tu zaznie i hudba Smetanu a Otakara Jeremiáša. (RA)

Do redakcie prišla pozvánka na verejný koncert žiakov hudobného kurzu v kultúrnom dome v Slanci, ktorý vedie učiteľ František Jurkovič. Okrem 27 sólových vystúpení bude na večierku účinkovať i komorný súbor žiakov. Účelom podobných kurzov je pestovať estetický cit záujemcov rôznych vekových kategórií.

V. podtatranský festival dychových orchestrov — detí bol v Poprade v dňoch 6.—8. júna t. r. Organizátori ho spojili s celoslovenskou súťažou prehliadkou detských dychových orchestrov a s gala koncertom pod názvom „Hráme pre radosť“.

Po nahrávaní kompletného klavírneho diela Eugena Suchoňa

GRAMOPLATNE s klavírnym dielom E. Suchoňa, ktoré nahrala zasl. umelkyňa Klára Havlíková: RAPSOVICKÁ SUIA PRE KLAVÍR A ORCHESTER, Slovenská filharmónia diriguje L. Rajter SUPRAPHON — DV 6268

KALEIDOSKOP (Evolúcia armonice) OPUS 9111 0163

METAMORFÓZY (sólo klavír) BALADICKÁ SUIA OPUS 9111 0017

KALEIDOSKOP, výber z cyklu pre klavír, sláčikové a bicie nástroje SYMFONICKÝ ORCHESTER HLAVNEHO MESTA PRAHY FOK diriguje František Vajnar SUPRAPHON 1101430

KONTEPLÁCIE — sólo klavír a recitácia (Klára Havlíková a Eva Kristínová) OPUS 9111 0301

HORALSKÁ SUIA, MALÁ SUIA S PAS-SACAGLIOU, SONATA RUSTICA, TOCCATA, 5 INTERMEZZ Z KALEIDOSKOPU OPUS — výjde v r. 1976

V úvode tohto článku by sme mohli citovať nasledujúci výrok: „...tvorivá samostatnosť nie je vlastne nájdanie niečoho mimo seba... Jej podstatou je objavenie seba samého — logiky vlastného života, vlastnej povahy“. Tieto slová možno plne uplatniť na osobnosť a doterajšiu umeleckú aktivitu zasl. umelkyne Kláry Havlíkovej, ktorá v májových dňoch t. r. dokončila kompletné nahrávanie klavírneho diela národného umelca prof. Eugena Suchoňa na gramoplastne Supraphonu a Opusu. Výpočet uvedených šiestich platní treba ešte doplniť pripravovanou nahrávkou druhej polovice Kaleidoskopu (v úprave komorného orchestra a klavír), ktorá vyjde v pražskom Supraphone so sólistkou a s Pražským komorným orchestrom bez dirigenta. Pri príležitosti dokončenia kompletných suchoňových nahrávok sa redakcia HZ obrátila na Kláru Havlíkovú, zasl. umelkyňu, sólistku SF so žiadosťou o menšiu bilanciu jej umeleckých stretávok s dielom nášho národného umelca.

PRVÉ DOTYKY

Klaviristka sa oboznámila so Suchoňovou klavírnou tvorbou v polovici päťdesiatych rokov. Ako poslucháčka VSMU študovala — okrem iných slovenských diel — i Metamorfózy. Spočiatku hrala iba ich štvrtú časť, Bolo to v r. 1956. Vzápätí sa snažila umelecky vyrovnáť s najkomplikovanejšou vetou diela — s piatou. Pri príležitosti nitrianskej výstavy Veľká Morava v roku 1960 hrala na verejnom koncerte spomínané dielo, vysielané do ulíc mesta ampliónmi. Táto reprodukcia počul prítomný autor a prišiel interpretke pogratulovať i zadakovať za pochopenie obsahu a technických požiadaviek diela. Odtiaľ sa datuje umelecký vzťah medzi interpretkou a skladateľom a oddanosť slovenskej umelkyne slovenskému skladateľovi. V roku 1964 spoluúčinkovala Klára Havlíková — ešte s dr. J. Jamnickým — v pásme „O krvi“, kde o. i. zazneli úryvky z Metamorfóz a Kontemplácie, skomponované pri príležitosti 20. výročia SNP. Neskôr predniesla Kontemplácie — už so zasl. umelkyňou Evou Kristínovou — v rade

Hovorí interpretka

Zaslúžilá umelkyňa Klára Havlíková. Snímka: O. Bleyová

koncertov, kde spojenie slova a hudby pomáhalo priblížiť nie ľahký vyjadrovací svet skladateľa širokému slovenskému publiku. Postupne umelkyňa cieľavedome propagovala Suchoňovu tvorbu i v zahraničí. Nezabúda na suchoňovský recitál vo varšavskom Chopinovom múzeu, na ktorom bol prítomný i W. Lutoslawski. Toto veľmi vydarené podujatie bolo tiež jedným z impulzov k nastudovaniu Baladickej suity, ktorú uviedla v roku 1970 a ku Kaleidoskopu, ktorý študovala približne v tom istom čase. O jej stvárnenie klavírneho diela majstra sa intenzívne zaujímal aj Čs. rozhlas v Bratislave: Malú suitu s passacagliou nahrávala v máji 1967, o dva roky neskôr pripravila poslednú časť Horalskej suity, v apríli 1970 realizovala Dumku a tanec a Tri romantické skladby, o ktoré mala záujem i Viedeň. Metamorfózy nahrala okrem Bratislavy napríklad pre rozhlasové a televízne štúdiá v Moskve, v Rige, v Štokholme, vo Varšave, v Hel-sinkách, v Budapešti, v Bukurešti, v Lausanne, v Lugane a inde. V septembri 1970 predviedla na trnavskej Prehliadke novej tvorby časti z Kaleidoskopu, ktorý postupne doštudovala celý. Suchoňovo dielo určené klavíru sa stalo záujmavým a atraktívnym pre domov i svet — práve v podaní Kláry Havlíkovej. Dosvedčujú to aj ohlasy domácej a zahraničnej kritiky.

NAPISALI...

„V Rapsodickú suitu sa Suchoňova tvorba obohacuje o nové odtiene, čo je zjavné v stupňujúcom sa formovom uvoľnení a zvlášť — v rozšírení zvukovej a farebnej palety. Pôsobivo koncipovaný klavírny párt predniesla suverénym spôsobom Klára Havlíková, ktorej naturelu zrejme dielo dokonale zodpovedá.“

Rudé právo, 1965

„Havlíková prenikla v interpretácii Rapsódie k samému jadrú Suchoňovho

hudobného myslenia. V jej podaní nezostáva utajený azda žiadny odtieň ná-ročnej a v mnohom netradičnej kompozície.“

Slovenská hudba, 1966

„Havlíkovú považuje kritika za ideálnu interpretku Suchoňovho diela. Kaleidoskopom znova potvrdzuje oprávnenosť tohto hodnotenia. Jej Suchoň je osobný a osobnostný, stvárnenie zrelo vyvažuje do ucelenosti všetky vyššie spomenuté prvky Suchoňovu klavírnú sadzbu s jej typickými črtami má dokonale zažitú a je to poznať na každom detaile. Interpretka disponuje skvelou pamäťou a takým stupňom technickej istoty a suverenity, ktorý jej dovoľuje plne sa sústre-diť na problémy výrazové. Zvlášť upúta-va jej vitálny, energický temperament (Tri romantické skladby, Tanec, rýchle Intermezzá a Finále) a plnokrvná, plástická zvukovosť.“

Hudobný život, 1973

„Moderné skladby vyžadujú techniku, spojenú s mužskou silou. Vo chvíľach, keď sa hudba dotýkala hudobných motívov — v Suchoňových Metamorfózach, zrazu bolo cítiť v prejavu umelkyne in-tuícii a nehu. Skutočne — nie je pre-kvapujúci objavom, že Suchoň píše skladby pre Havlíkovú.“

The Teheran Journal, 1973

„Druhá časť programu bola celá ve-novaná tvorbe vynikajúceho slovenského skladateľa E. Suchoňa. Jeho Metamorfó-zy — u nás známe v orchestrálnnej ver-zii — nadobudli v klavírnej interpretácii zvláštny tembrový kolorit. Večer za-končila ohnivo-temperamentná Toccata, dielo premiérového uvedenie našim hos-tom, Klára Havlíková sa ukázala ako dô-stojný reprezentant hudby svojej vlas-ti.“

Večerníj Leningrad, 1973

„Metamorfózy a Tanec sú diela vyni-kajúce, moderné, bez extrémov, práve oni si vyžadujú zvuk a techniku, ktoré ovláda K. Havlíková. Sú veľmi pritaž-livé svojím výrazným pianistickým cha-rakterom, rytmom, občas chromatickou údernosťou, ako aj vynikajúcim estetick-ým prejavom, ktorý nemá obdoby.“

SUR, Malaga, 1972

INTERPRETAČNÉ HEADČUSTVO

V zdravici k životnému jubileu E. Suchoňa sa Klára Havlíková vyslovila v Hudobnom živote takto: „Bola som veľ-mi šťastná, keď som zistila, že práve moje poňatie je autorovi blízke“. Co to znamená konkrétne? Je to absolútny sú-hlas interpretky a skladateľa? Niekedy áno — ako hovorí umelkyňa, celkom sa stotožnila so Suchoňom pri štúdiu Metamorfóz a Baladickej suity. Ak vedie „spor“ s majstrom, tak iba v tom, že je presvedčená o najplnšom vyznení Me-tamorfóz v klavírnej verzii. Pritom vy-chádza z toho, že toto dielo je písané klavírne a hoci je mimoriadne náročné, patrí spolu s Rapsodickou suitou k naj-

obľúbenejším číslam v jej repertoári. Po-dobná umelecká zhoda a súznenie bolo i pri štúdiu Kaleidoskopu. Naproti to-mu — pri Rapsodickú a Horalskej suite — sa dohodla na zmene pôvodnej peda-lizácie, ale i na menších zvukových ko-rekciách, chápaných v jej poňatí zvuko-vo delikátnejšie. Orchestrálna cenená Ba-ladická suite je písaná nesmierne ná-ročne a vyžaduje od interpreta priam orchestrálny zvuk. Suchoň je vôbec ná-ročný na striedanie dynamiky, kvalitu úderu i farebnú nuansovanosť tónu.

POSLUCHAC A SUCHOŇOVA HUDBA

Skladby Suchoňa sú — napriek nároč-nosti — prijímané s veľkým záujmom. K. Havlíková si dala za cieľ, venovať druhú polovicu každého recitálu práve tomuto autorovi. Vždy bol vyvrcholením programu. Suchoňovo dielo strhuje obsa-hom, adekvátne zobrazujúcim vnútorný život súčasníka. Autor neupúta iba vonkajšou virtuozitou, ale práve silou výpovede. Interpretka pripomína, že ak Metamorfózy, Baladická suite a Rapsodická suite si už našli svoje miesto v zlatom fonde slovenskej hudobnej líte-ratúry, Kaleidoskop na svoje úplné do-cenenie čaká. Jeho veľký ohlas zrejme závisí aj od častejšieho uvádzania na koncertných pódioch. Sólovo zatiaľ ne-odznal — kompletne, zato je pamätné jeho premiérovanie na BHS 1971, kedy ho klaviristka v jedinečnej umeleckej forme uviedla so SF, pod taktovkou dr. L. Rajtera. V tejto sezóne ho hraja v Prahe, v Ostrave, v Mariánskych Lá-zňach, uvedie ho v Juhoslávii (Lubľana), v Poľsku (Katovice), vo Weimare a ko-nečne aj v abonementnom cykle SF. V čase vzniku tohto článku sa vrátila z Juho-slávie, kde pre ľubľanský rozhlas na-hrávala 12. mája t. r. Baladickú suitu, Tri romantické skladby a Toccata. Zá-ujem prejavil i Zagreb a Beograd.

SKÚSENOSTI V GRAMOŠTÚDIU

Všetky Suchoňove klavírne diela — okrem Kontemplácií — nahrávala s če-skými technikmi a režisérmi. Túto spo-luprácu si pochvaľuje, pripomienku má iba k tomu, aby sa viac rátało s inter-pretom pri kontrole hotovej snímky. „Konzumenta“ však zaujíma nielen zvuková kvalita, ale aj obal, v ktorom sa platňa ponúka. A tu už nemožno iba chváliť. Hoci sú obaly väčšinou zauj-imavo výtvarne riešené, kvalita papiera i tlačiarenský efekt zostávajú. Inter-pretku mrzí aj to, že v spravidelných textoch sa objavujú chyby, ktoré číta-teľa obalu zbytočne dezorientujú. Verí však, že postupne sa i tieto drobnosti odstránia a dielo nášho národného umel-ca bude reprezentované na čoraz vyš-šej úrovni. Hľadájúca a nachádzajúca vyjadrenie osobitého štýlu Suchoňa, ne-zabúda ani na ostatnú slovenskú tvorbu. Spomeňme aspoň verejnú rozhlasovú na-hrávku Ciklerovho Concertina dňa 23. mája t. r. v Plzni, jeho uvedenie na niekoľkých koncertoch v NSR — pre-nášaných rozhlasom, alebo dvojnásob-né interpretovanie diela v Drážďanoch.

V Kláre Havlíkovej má naša hudobná kultúra propagátorku toho najlepšieho, čo pre klavír v slovenskej hudbe vznik-lo.